

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 8

94. ÅRGANG

30. APRIL

1 9 8 2

Sigrid Undset og Hamar

Karl Kjelstrup

Nattverden – Herrens måltid

Uttalelse fra den katolsk-
lutherske Samtalegruppen

Polen, kommunistland
hvor massene søker Gud

SIGRID UNDSSET

Av Inger Louis

Sigrid Undset ble født for hundre år siden. 20. mai var hennes fødselsdag, og mai måned blir Sigrid Undset-måned med mange tilstelninger i anledning av hundreårsdagen. Sigrid Undset bodde i Lillehammer en lang årrekke, og byen vil hedre sitt store bysbarn, den verdensberømte forfatteren, Nobelpristageren, med et storstilt program.

Men nabobyen Hamar har også en spesiell grunn til å feire dette jubileum. For det var her Sigrid Undset konverterte til den katolske kirke, til en ny og liten misjonsstasjon, hvis mæcen hun ble. — Jeg bor i Lillehammer, men det er i Hamar jeg føler meg hjemme, sa hun selv. Her hadde hun sitt åndelige hjem. Den store dikteren ble med sin generøse, trofaste og hjertevarme personlighet med til å bygge opp St. Torfinns menighet. Til høsten håper menigheten å kunne hedre hennes minne ved et stevne på Domkirkeodden.

Hamar tar opp «historiens røde tråd».

«Å opprette en misjonsstasjon i den minnerike bispeby ved Mjøsa hadde lenge stått som en kjær drøm for våre kirkelige overhyrder», skriver Mgr. dr. Karl Kjelstrup i sin bok «Norvegia Catholica».

Det ble derfor hilst med stor glede da biskop Smith i 1923 endelig tok det første skritt til Moderkirkens gjenreisning på Hamar, og sikret seg en ualminnelig heldig beliggende eiendom med stor hage like ved det såkalte Skoletorg. Bygningen var en murvilla på halvannen etasje, og så rommelig at det i første etasje kunne innredes et provisorisk kapell.

Biskopen hadde også funnet en søsterkongregasjon som var villig til å overta den planlagte klinikk og eventuelt menighetsarbeid. Det var de nederlandske *St. Karl Borromeus-søstre*, en kongregasjon som ennå ikke var 100 år gammel, men som alt hadde innlagt seg store fortjenester i sykepleien og skolevirksomheten såvel i Nederland som i sitt lands kolonier.

Året i forveien hadde kongregasjonen overtatt den nyopprettede St. Sunniva Klinikk i Molde. Derfra kom

fire søstre til Hamar og innredet den lille St. Torfinns klinikk som byen var glad for, ikke minst fordi den også ga plass for et lite fødehjem.

Kapellet ble høytidelig vigslet 29. mai 1924. Menigheten besto av en utenlandsk familie og et norsk ektepar som var konvertitter. . .

Den 1. november samme år ble to nye konvertitter opptatt i Kirken, en utenlandsk dame og forfatteren Sigrid Undset. Hun hadde året før fullført sin tre-bindes middelalder-roman «Kristin Lavrandsdatter» og «tok nå konsekvensen av sitt religiøse syn», som det sto i en presseomtale.

Den lille menigheten skulle snart få erfare hvilken velgjører den hadde fått i sin beskjedne krets. Kapellet, som hadde sin egen inngang fra gaten gjennom hagen, fikk av Sigrid Undset en kirkeklokke som ble plassert i et lite tårn over kapellet, og til interiøret skaffet hun antependium og døpefont. Etter hvert trængte klinikken bedre plass. Sigrid Undset skaffet en eiendom vis å vis klinikken. Dermed fikk menigheten egen prestegård og lokale for katolsk foreningsvirksomhet.

En annen gave fra Sigrid Undset på den tiden var det antemensale som nå pryder hovedalteret i St. Torfinns kirke. Hun lot en dansk kunstner utføre en nøyaktig kopi av det berømte St. Olavs-

antemensale, som i sin tid ble ført til Danmark fra en av Trøndelags middelalderkirker — visstnok domkirken — og som nå befant seg sammen med annet røvet kirkegods i Nationalmuseet i København.

Med tanke på St. Olavslaget, som betydde meget for St. Torfinns menighet gjennom en årrekke, ga Sigrid Undset en silkefane som viser det gyldne Olavskors på rød bunn, brodert av birgittinernonnene i Roma. Fanen er blitt benyttet ved Hamar-katolikkenes valfarter til Stiklestad og ble sist benyttet ved menighetens prosesjon til stevne på Domkirkeodden i 1949.

Da menigheten fikk egen skole med lokaler i prestegården, bidro Sigrid Undset med anskaffelse av utstyr til skolen. (Skolen måtte etter en tid oppgi virksomheten, da elevantallet ble for lite).

Sigrid Undset og barna.

Monumentet i Lillehammer viser henne med et barn ved hånden, og det synes så riktig å fremheve det moderlige ved henne. Slik kjente også Hamar Sigrid Undset, omsorgsfull for alt og alle omkring seg og opptatt av varsom ledelse av barn med syn og sans for deres individualitet og vern om deres frihet. Hvor fortryllende hun kunne skrive om barn ga hun et eksempel på i boken «Lykkelige da-

T OG HAMMAR

Abrahamsen

ger» som hun skrev i Amerika under krigen..

Her gir hun bl. a. en skildring av en tur til Hamar til midnattsmessen i St. Torfinns kirke med de to små sønnene. I forordet til denne boken, som nå kommer ut på nytt i anledning av hundreårsminnet, forteller Sigrund Undset at Eleanor Roosevelt oppfordret forfattere fra de okkuperte landene som da var Amerikas allierte, til å skrive bøker om hvordan barna i deres land hadde det i «de lykkelige tidene».

«Jeg leste noen av disse», skriver Sigrund Undset, — «de var så nydelige, og jeg fikk selv lyst til å skrive om norske barn».

Hamar og middelalderskildringene.

I sine middelalderskildringer har Sigrund Undset bidratt til å sanne hva den katolske biskop dr. J. M. Mangers sa i sin høymessepreken i Domkirkeruinen i 1949 under stevnet som den katolske kirke fikk holde under byens store festivitats til minne om Hamar-kaupangens 900 års jubileum og den «nye» Hamar bys 100 års jubileum:

«Det ville ha manglet et vesentlig element i feringen av Hamar bys jubileum om ikke Kirken også var med, for den var jo uløselig knyttet til byens grunnlegging og utvikling. Hamars storhet i gamle tider kan bare forklares gjennom Kirkens innsats og Kirkens kamp».

Ødeleggelsen av det gamle bispesete og den gamle kaupangen var så fullstendig at det har vært vanskelig for folk å få dannet seg et realistisk bilde av det religiøse liv og det praktiske bysamfunn som utfoldet seg i

Hamar-kaupangen. Et poetisk beåndet skrift, «Hamar-kroniken», besynges bispesetaden.

Det har vært drevet iherdig forskning, og funn ved utgravninger har bragt og vil bringe meget for dagen. — Og det er gitt historiske dikteriske presentasjoner av bispesetet og kaupangen. Men det har som oftest skjedd fra hold som ikke har betingelse for å gjengi den katolske ånd og det religiøse liv den inspirerer til og det folkeliv som samler seg om det.

Sigrund Undset har gjennom sine middelalder-romaner «Kristin Lavransdatter» og «Olav Audunssøn» utvilsomt bidratt til en mer avbalansert oppfatning.

Trosfellen

Sigrund Undset var i alle år som katolikk fast medarbeider i bladet St. Olav. Da hun var død, samlet daværende redaktør pastor dr. Ivar Hansteen Knudsen et skjønnsomt utvalg av pressens nekrologer, uttalelser som bladet dermed har bevart som den skjønneste min-

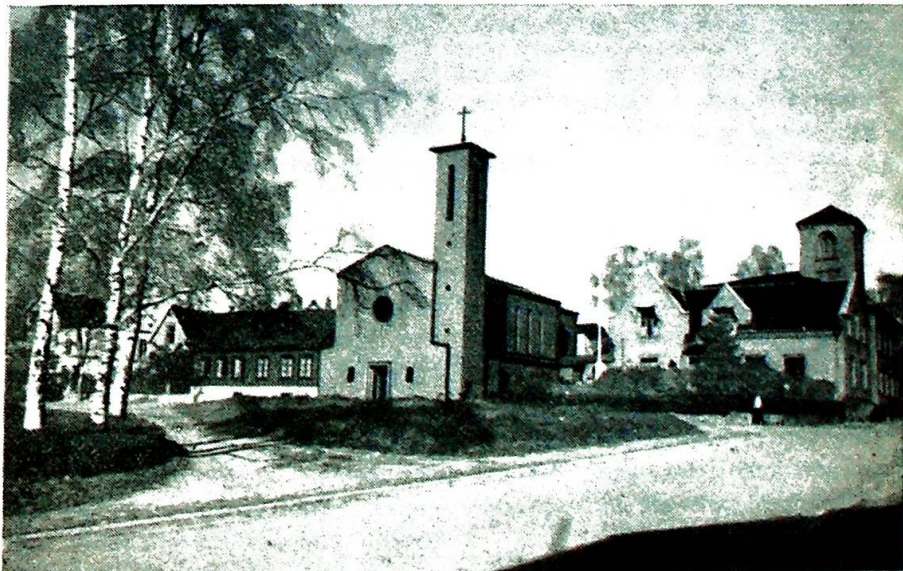
nekrans en stor personlighet kan få som diktergeni og menneskelig personlighet.

Hansteen-Knudsen var en tid sogneprest i St. Torfinns menighet og kjente Sigrund Undset godt, og i en nekrolog i Verdens Gang sier han om henne, at hun var ikke bare en representant for det katolske syn, — hun levde sin tro, barnlig og ydmyk. Det kan St. Torfinns menighet i høy grad bekrefte.

Blant trosfeller var hun aldri den «store» som «ruvet». Hun var en trofast og vennlig trosfelle som deltok i lagsarbeid, i prosesjon på Stiklestad og i stevne på Domkirkeodden. Hun deltok i samtalen ved «kirkekaffen» etter høymessen og nølte aldri med å tre støtte til når hun så at en trosfelle trengte en håndsekning. Hun inviterte menigheten til seg på Bjerkebæk flere ganger, og sa ikke nei til å være fadder eller gudmor når hun forstod at det var et inderlig ønske om det.

Hun ville aldri takkes for de donasjoner og håndrekninger hun ga. Når noen kom inn på slikt, «viftet» hun det bort eller førte samtalen inn på noe annet.

Sigrund Undset besøkte Hamar så ofte hun kunne og gledet seg i alle år over fremgangen for St. Torfinns menighet, klinikken som ble påbygget og ble lands-

Det katolske kvartalet i Hamar på Sigrund Undsets tid.

kjent øyenklipp, kirken som ble reist i 1949 og sammen med klipp og enetasjes prestebolig dannet et vakkert trekk i Hamars bybilde.

Det som krigsårene medførte for Sigrid Undset, brøt hennes helse ned. Da St. Olavs Forbund arrangerte det minneverdige katolske stevne på Domkirkeodden i 1949, deltok hun fra begynnelse til slutt, tiltross for at hun da var alvorlig syk. Dr. Hansteen-Knudsen skrev i sin nekrolog i VG:

«Vi som var sammen med henne ved de katolske festligheter på Hamar for mindre enn to uker siden, fikk oppleve hvordan en stor ånd kan tukte et brustent legeme. Sveden perlet frem over pannen og under øynene der hun satt og fulgte messen i den sølfylte ruinkirken. Hun kjempet med noe vondt, men holdt ut!»

Hennes øyne tindret da hun så småbarna leke på grønnsværet — det var sjeler hun så, og smertedraget måtte vike for den uskyldige lykken hun skuet inn i. Hun var glad over å få være sammen med Kirkens menn, hun elsket sine kjære ordenssøstre på Hamar, kjente visst hver enkelts liv og skjebne, og hun gikk rundt og trykket hånden til alle da det lakkot mot oppbrudd, også til de enkleste og beskjedneste trosfeller».

Sigrid Undsets bisettelse i St. Torfinns kirke ble en av de store begivenheter i Hamar, med fullsatt kirke og æresvakt av kjente forfatterkolleger.

Det er fristende å gjengi noen av de velskrevne og dypt ærbødige referater fra Sigrid Undsets bisettelse. Men ett av dem turde ha særlig interesse: det som den kjente svenske journalisten fra «Dagens Nyheter» i Stockholm skrev, i sin djerpe personlige stil, ut fra et lynne ikke så ulikt Sigrid Undsets eget:

«Klockorna, som hadde tigit en stund, började atter ringa, och nu var ljudet så starkt att det rann som is nedför ryggen på en».

«Så var det den mörka och frostbitna höstmorgon när den lilla Kri-

Sigrid Undset med sønnen Hans etter innvielseshøymessen i den nye St. Torfinn kirke sist i august 1939 (Privatfoto).

stin Lavransdatter för första gången kom til Hamar och på faderns breda rygg bars til kyrkan för att kyssa gullskrinet med St. Thomas blodige klädnad. I dag var kyrkan en annan, klockklangen sprödare och sommarvinden lekfull och varm — men när Kristin Lavransdatters diktare bars ut i sin kista slöt sig i Hamar en cirkel av stornordisk rundning. Sigrid

Undset vilar i kväll i norsk jord, med sina två döda barn vid sin sida och Norges djupgröna skogsåsar som hedersvakt.

Sigrid Undset fick statsbegravning som Norges sista tack för de lödiga tjänster hon med sin begåvning och sin trofasthet gjort sitt land. Men det blev därför inte en begravning av nationel pompa med fanborgar och pa-

raderande ungdom och alltför många officiella ord. Det blev som hon själv ville ha det: en bön och en mäsas för hennes själ som befriats ur den medvetna ensamheten.

För endast ett par veckor sidan talade Sigrud Undset om att flytta ner från hemmet i Lillehammer til Hamar för att leva i den katolska församlingens mitt. Hon fick aldri göra det, det blev en annen av hennes önskan som gick i uppfyllelse. Hon hadde uttryckligen bedt att bli bisatt i församlingens tempel efter katolsk ritual. Så blev det.

Latinet steg i mummel och klårhet över församlingen i St. Torfinns kapell. Rökelsesdoften svepte sig tung kring kransprakt och svartklädda gæster. Främmande fromhet med djupa rötter i den historiska epok som gav Sigrud Undset hennes största stoff genomsyrade hennes sista timmar ovan jord.

Vid katafalkens fot talade norska män och kvinnor om den glans hon spritt över sitt land — men uppe på läktarene knäböjde en ung nunna i bön med ögonen oavvänt fästa på kistan, omedveten om allt utom systerskapet i tron. Man kände det mycket starkt: där, och endast där, kände den äldrande och brutna Sigrud Undset sig hemma.»

«Vi vet hva det har betydd for vår generasjon å ha hatt hennes alvorlige øyne på oss», skrev byråsjef Ingeborg Lyche i sin nekrolog i Arbeiderbladet.

Nå ser de alvorlige øynene fra portrettet av Sigrud Undset i menighets-salen i St. Torfinns prestegård på de nye generasjoner som skal føre den katolske arven videre, — den arven Sigrud Undset har skildret så inn-trengende og hengivent og selv varetatt som et eksempel på en helstøpt katolsk personlighet.

REDAKSJONELT

Kultursyn og konsekvens

Det blir sagt om Sigrud Undset at hun tok konsekvensen av sitt kultursyn og konverterte. Nå kan det ligge mye i en slik uttalelse, ikke minst når man vet at det er nesten seksti år siden det ble sagt. Den opprinnelige mening var vel også den at det veldige inntrykk som historien hadde gjort på Sigrud Undset på en eller annen måte måtte komme til å prege hele hennes personlighet.

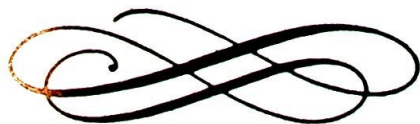
Det er nok ikke riktig å si at Sigrud Undset levde i middelalderen, for det gjorde hun slett ikke. Hun var temmelig opptatt av sin egen tid, men hun opplevde middelalderens kultur slik den ble levende-gjort i menneskene hun leste om og som hun bragte opp til nåtiden, fortolket og gjenfødt med en kunstners rike sinn og dyptgående erfaring. Noe annet er, at katolisimen i 1920-årene i meget høyere grad enn i dag pekte på de store verdier som det tolvte, trettende og til dels det fjortende århundre skapte, ikke minst i Norden. På den tid så nordiske katolikker det som en dyd å peke på at den kirke som hadde skapt kristenretten og som hadde seiret over heden-skabet i Norden, sto i sitt fulle flor trass i over fire hundre års småborgerlig protestantisme.

Et slikt idéinnhold kunne ikke annet enn gripe en kunstner som Sigrud Undset. Hun forsto at den kristenarv som i mer eller mindre amputert form var ført opp til 1923-24, bare var en del av hele det store rike fellesgods som hun så smått hadde fornemmet gjennom sine studier av middelalderens mennesker og deres ferd. Det ga mersmak, og Sigrud Undset var klar over at hun måtte være med der hvor de verdier og den kultur som middelalderen fostret, holdtes i hevd. — Så langt er det riktig å snakke om at Sigrud Undset tok konsekvensen av sitt kultursyn.

Men, der er også en annen side av denne sak, som man mindre tenker på når talen er om Sigrud Undset. Sigrud Undset var ikke noe halvt menneske. Når hun foretok seg noe, gjorde hun det i sin fulle konsekvens. Hun forsto at det ikke er nok bare å erkjenne sannhet og erklære sitt tilhørsforhold til en bestemt kulturkrets. Det som må skje, er å omsette denne erkjennelse og dette kultursyn i dagliglivet. Hun gjorde det. Hun spredte den kristne kultur om seg, ikke bare ved å skrive om den, men ved å leve den. Ikke bare å kaste glans over den kirke hun måtte tilhøre, og som hun elsket, men det måtte naturnødvendig føre til at hun opplevde felles-skabet med menigheten, de mennesker som sammen med henne tilhørte det lokale sogn. Her ser vi vel noe av det mest rike ved den store norske forfatterinne. Det var ikke så mye ved den rikes bord eller på estetenes parnass hun trivdes. Det var like så mye når hun var sammen med trosfeller som ikke i særlig grad kunne skryte av de store intellektuelle syner.

Man kan kanskje kalle dette en fortolkning av den opprinnelige mening med at Sigrud Undset tok konsekvensen av sitt kultursyn og ble katolikk. Men at det i dette moment lå innebygd Sigrud Undsets kultursyn, er mer enn sikkert.

Det er vel ikke helt riktig å kalle dette for Sigrud Undsets testamente, men at hun gjennom sin holdning til kristendommens kvalitative innhold har gitt et eksempel videre til nåtiden, bør man ikke glemme her i hundreåret for hennes fødsel. Svend Aage Rasmussen

Fra «Lykkelige dager», som Sigrid Undset skrev under sitt Amerikaopphold under krigen, har vi tillatt oss å gjengi denne rørende lille skildringen av henne på tur med barneflokket til St. Torfinns kapell i Hamar.

«På bordet er satt frem store fat med nøtter og frukt og kaker, — prøver av alle de syv sortene som folk i Gudbrandsdalen synes de må ha til jul. Og Mor skjenker mjød i alle glassene. Ingen liker den klisne, søte mjøden, men det vilde ikke være riktig jul uten. Og barna blir iallfall sovnige av den...

Tulla protesterer ikke, da Thea lei-er henne op for å legge henne i seng. Hans nøster sig sammen på sofaen og tar sig en lur. Men Anders og Mor blir sittende foran peisen og ser på juletreet, hvor lys efter lys brenner ned i staken og slukner. Peisvarmen er sunket sammen til røde glør som gnistrer og sukker sakte. Mor og Anders har alltid likt så godt å sitte og tie stille sammen.

Klokken ti kommer bilen. Det er alltid Bøe selv som kjører dem til midnattsmessen, — han sier han har ingenting imot å ta en jobb julenatten, for han har familie som bor nede ved Hamar, så han kan kjøre innom og ønske dem gledelig jul, mens Mor og guttene er i kirken.

Sankt Thorfinns kapell på Hamar er bare et stort lyst rum i Søstrenes sykehus. Men i natt stråler det av lys og blomster, og til venstre for alteret er krybben stillet op, og alle på Hamar er sikre på at deres krybbe er den vakreste i Norge, om ikke i hele verden.

Unge grantrær fyller hele hjørnet, så det ser ut som en riktig norsk skog, grønn mose og tyttebærlyng danner teppe som stalden står på, og i dette grønne moseteppet er der plantet hvite tulipaner og svibler og lyserøde julebegonier, — hver familie i menigheten har sendt sin blomsterpotte til krybben. Stalden er bygd

av hvite bjerkestammer og tekket med strå. — Moder Fulgentia har brukt de stråpakningene som altervinnen kommer i, for Moder Fulgentia er alltid så flink til å finne på slik. — Og i skinnet fra den store stjernen som stråler over hyttetaket ser de små figurene av Maria og Josef som kneler foran krybben, og de unge og gamle gjeterne og gjeterpikene med sauer og lam som de bærer frem til Maria, aldeles ut som de var levende.

«Han er levandes», sier vesle Agot som kneler ved siden av Hans.

«Åkken da er levandes?» hvisker Hans tilbake, vilt interessert. «Jesus vel — je såg at han ledde litt på den ene foten sin nettop nå». «Jamen såg du at oxen ristet på hodet sitt?» spør Hans. «Huff, bare han ikke blir sint og stanger Jomfru Maria». «Å nei, det tør han nok ikke».

Mor og fru Larsen skal til å tyste på ungene sine. Men i benken foran, hvor nonnene kneler, har Moder Fulgentia snudd sig, med en finger på leppen, — hun smilere så øinene hennes stråler om kapp med julelysene. Og barna smiler til henne og holder op å hviske.

Men efterat messen er slutt og alle de av menigheten som har lang vei hjem får te av søstrene inne på taleværelset, forteller Agot og Hans i munnen på hverandre om alt som de har sett, mens Monseigneur leste Messen: Jomfru Maria forsøkte å bre teppet bedre over Jesusbarnet, men han sparket det av sig, hunden til gjeterne var borte og snuste, og Sankt Josef klappet den.

Og de blir opmuntret til å fortelle mere og mere, fordi Søstrene ser ut som de hadde sånn skrekkelig god lyst til å le og spørre dem ut, — men det er mot disse Søstrenes regel å snakke i tiden fra aftenbønn til efter morgenmessen. Men søster Rogata gjør så mange underlige tegn og fak-ter til dem, så ungene må bort og kaste sig inntil fanget hennes litt, — Søster Rogata er alle barnas spesi-elle veninde. «Det er fordi hun ikke har noe å gjøre med dem på skolen», sier Moder tørt. Søster Rogata er

operasjonssøster på øienklinikken.

Klokken er blitt over to, før Mor og guttene går ut, hvor Bøe venter med bilen. Og, mirakels herlighet, — fortauet er hvitt, hustakene er hvite, grenene på trærne er blitt trukket op med fine hvite striper. Enda er snelaget så tynt så alle fotspor blir stående mørke i det, — men det er god sne, et tett dryss av hårde, små snekorn. Det driver mot vindskjermen med fin sakte rasling da de begyner å kjøre.

Gatene på Hamar er øde og stille. Og da de kommer ut av byen ligger veien i skjæret av billyktene som et hvitt bånd gjennom skogens svart-hvite masser. Gjerder, graner, små sovende stuer furer forbi i lykteskinnet. Det er nettop en av de gildeste tingene ved denne julenattsturen, synes guttene, å tenke på at de er oppe og kjører, mens alle andre mennesker ligger i sin søtteste søvn milevidt omkring sjøen deres.

Plutselig løper en diger elgokse ut av skogen ved Veldre. Den løper foran bilen et stykke, så nær så hvert hår i det grånende ragget dens og hver takk i hornene blir synlige i lyset fra lyktene. Men da Mor snur sig for å si til guttene, de må se ut — så ligger de og sover som stener bak i bilen begge to.

Sneen som hvirvler og driver foran vindskjermen er blitt til store dunbløte flokker nu, og de velter ned tettere og tettere. Thea står og har åpnet porten alt, da de kjører op foran den — hundene kjenner Bøes bil på lyden og varsler, lenge før noen kan se den nede i veien. De stormer nedover bakken for å møte, bjeffer i vilden sky, ruller sig i alt det hvite og jafser sne i sig. Og de søvndrukne guttene tomles ut og ser at nu er det endelig blitt riktig jul i Norge.

Og derfor er det dobbelt festlig i natt å komme inn til bordet som står dekket med alt det beste av julematen, — det er ikke godt å si om dette måltidet skal kalles nattmat eller frokost. Men i bygder, hvor folket holdt på alt som var gammel skikk, har de brukt å ta den første smake-
(Forts. side 18)

KARL KJELSTRUP

Konvertitt og katolsk prest

Da Sigrid Undset konverterte til katolisismen, hadde hun som veileder i sin nye tro en norskfødt prest ved navn Karl Kjelstrup. Karl Kjelstrup gjorde gjennom et langt liv en stor innsats i den katolske kirkes tjeneste i Norge. I dag ser det ut til at mange har glemt dette. Derfor er det kanskje på sin plass å tegne et lite portrett av denne mannen.

Karl Kjelstrup ble født i Kristiania i 1874. Allerede som gutt interesserte han seg sterkt for religiøse spørsmål og bestemte seg for å bli prest, liksom sin farfar, oldefar og tippoldefar. Imidlertid begynte han å tvile på riktigheten i den lutherske lære under konfirmasjonsforberedelsene. Etter å ha tenkt seg om et par år konverterte Kjelstrup til den katolske kirke.

Etter artium i 1895 dro Kjelstrup til Roma for å studere teologi. — Han studerte teologi ved Propagandakollegiet, der han tok licentiatgraden i 1901. Deretter bar det hjem til Norge. Den 2. juni ble Kjelstrup presteviet i St. Olavs kirke i Kristiania.

Deretter fulgte 10 år da han var kapellan ved denne kirken. Fra 1907 hadde han også tiltrådt som redaktør av det katolske tidsskriftet St. Olav. I 1911 ble han utnevnt til sogneprest for den nyopprettede katolske menigheten i Arendal.

I 1921 kom Kjelstrup tilbake til Kristiania som redaktør av St. Olav. I tillegg til redaktørstillingen ble han også utnevnt til sogneprest ved St. Olavs kirke. Det følgende året måtte Kjelstrup forlate Kristiania grunnet dårlig helse. Etter et rekreasjonsopphold i Italia kom han til Hamar, hvor han grunnla en ny katolsk menig-

het. Fram til 1931 var han prest i denne menigheten.

Fra 1931 til 1934 var Kjelstrup igjen sogneprest i Oslo. Etter en stund i denne gjerningen ble han, etter eget ønske, utnevnt til konstituerende sogneprest i Kristiansand. Grunnen til at Kjelstrup ønsket denne utnevelsen var behovet for mer tid til diverse litterære arbeider.

Kjelstrup skrev mye ved siden av sin prestegjerning. Han var i mange år fast medarbeider i St. Olav samtidig som han var bladets redaktør. I tillegg til dette skrev han en rekke artikler i dagspressen. Kjelstrup var også i lang tid den norske redaktøren av det katolske månedsbladet «Credo».

Kjelstrup har også skrevet flere småskrifter, bl. a. om «Kirken og Bibelen».

Da teksten til «Katolsk Salmebok» skulle revideres i 1915, ble Kjelstrup pålagt oppgaven. Det samme skjedde da en ny revisjon ble foretatt i 1934. Han har også selv skrevet mange vakre dikt og salmer.

Av større arbeider utga Kjelstrup en katolsk bønnebok, «Benedicamus Domino». Den ble i løpet av kort tid trykket i 3 opplag. I 1934 kom en innføring i den katolske tro, «Kortfattet katolsk Katekismus».

Når det gjelder Kjelstrups virke som taler og forfatter, så er dette preget av den store vekt han la på å vise det norske folks samhörighet med katolisismen og på å gi katolsk tankegang og tradisjon et norsk preg, ikke minst ved å finne de rette norske ord og vendinger for katolske begreper.

Kjelstrup var kjent som en dyktig forkynner. Overalt hvor han virket, fant mange fram til katolisismen. Blant hans konvertitter

kan nevnes Lars Eskeland og, som før nevnt, Sigrid Undset.

Hans forkynnelse var preget av allsidighet og omfattende teologiske og historiske kunnskaper.

Som påskjønnelse for sitt store arbeid i den katolske kirkes tjeneste ble Kjelstrup i 1924 utnevnt til doctor honoris causa i teologi. Året etter ble han av pave Pius XI utnevnt til geistlig kammerherre med tittelen monsignore.

Hovedverket i Kjelstrups forfatterskap er den omfattende historikken om den katolske kirkes første hundreår i Norge etter at St. Olavs menighet ble grunnlagt i Kristiania i 1842. I boken «Norvegia Catholica 1843 — 1943» gir han en bred skildring av den nyreiste katolske kirkes første hundreår. Boken ble skrevet etter at Kjelstrup trakk seg fra prestegjerningen i 1940. Den ble utgitt i 1942.

I 1946 døde Karl Kjelstrup. Et langt liv i den katolske kirkes tjeneste var endt.

Svein Arne Holm

Limamøtet kan bli en milepel i kristenhetens historie

OSLO (KIT): — Lykkes det å få alminnelig tilslutning fra kirkene til tekstene om dåpen, nattverden og presteembetet, vil Lima-møtet for ettertiden bli stående som en milepel i kristenhetens historie, gjennombruddet for en prosess som kan føre kirkene sammen igjen etter århundrer splittelse, sier professor Ivar Asheim, norsk representant i Kirkenes Verdensråds kommisjon for tro og kirkeorden (Commission on Faith and Order).

Møtet i kommisjonen fant sted i Lima i Peru 3.—15. januar. Kommisjonen består av teologer fra alle de kristne kirkene, også fra Den romersk-katolske kirke, som ellers ikke er fullt medlem av KV.

Fattigdommen bakgrunn

Både dette og det forrige møtet i KV's troskommisjon, i Bangalore i India i 1978, fant sted i den tredje verden. — Vi har møtt den dels som religionens verden, dels som den fattige verden. At en kommisjon som så sterkt som denne konsentrerer seg om det sentralt kristne, tvinges til å se også slike problemer i øynene, er sikkert sunt, sier professor Asheim.

Ivar Asheim sier at kirken åpenbart har lyktes i å formidle håp, selvtilitt og samarbeidsvilje til fattige i Lima.

— Tross alt trodde folk på fremtiden, sier han om et besøk i en av de «nye byene» («pueblos juvenes») som på ufullstendig vis avhjelper noen av boligproblemene i byen.

— Nokså ulike retninger synes her å trekke i samme retning: misjonsinnsats av mer tradisjonell type og moderne frigjøringssteologi går hånd i hånd. Iallfall den utgave av frigjøringssteologi som jeg for min del støtte på i de nye byene, var en teologi mer opptatt av mennesker enn av strukturer, og en teologi som dessuten ikke hadde glemte at evangeliet er et evangelium for syndere, ikke bare for fattige, sier Asheim.

Dåpen, nattverden og presteembetet

Den viktigste oppgaven på Lima-møtet var å avslutte det mangeårige

arbeidet for å lage såkalte enhets-tekster om dåpen, nattverden og presteembetet. Arbeidet har vært i gang siden før KV's forrige generalforsamling, i Nairobi i 1975, og utkastene er blitt revidert flere ganger. I fjor fant så arbeidsutvalget i kommisjonen ut at man var kommet så langt at man kunne begynne å forberede utsendelse til kirkene etter Lima-møtet.

Kirkene vil få dokumentene, samt et presist spørreskjema, før KV's neste generalforsamling, i Vancouver neste sommer, med 1984 som svarfrist. Det er ventet at generalforsamlingen vil komme med en ekstra oppfordring til kirkene om å ta stilling til dokumentene.

Ulik vurdering

Selvom deltagerne på Lima-møtet enstemmig gikk inn for å be kirkene vurdere å støtte de tre dokumentene, vurderte de dem ulikt.

— De ortodokse var stort sett mest fornøyd med embetsdokumentet og minst med dåpsdokumentet, de reformerte kanskje omvendt, sier professor Asheim. — Gjennomgående ble tekstene likevel positivt bedømt, og takket være et førsteklases arbeid i redaksjonskomitéen, god planlegging av møteopplegget og klok moteledelse, lyktes det uten nevneverdige problemer å få et enstemmig vedtak, sier han.

Høy grad av enighet

Ivar Asheim sier at det i premisene for vedtaket heter at tekstene ikke skal betraktes som såkalte consensus-tekster, men som «convergence texts», det vil si ikke uttrykk for full enighet, men likevel en ganske høy grad av enighet, et avgjørende skritt på veien mot enhet i troen. I premisene heter det også at ikke noe enkeltmedlem av kommisjonen er ansvarlig for hver enkelt detalj i tekstene.

I vedtaket heter det at kommisjonen nå «mener at de reviderte tekstene har nådd en slik grad av modning at de nå er klare til å sendes til kirkene, i samsvar med mandatet som ble gitt på KV's femte generalforsamling i Nairobi i 1975, og som ble bekreftet av KV's sentralkomité-møte i Dresden i 1981».

Ubesvarte spørsmål

— Naturligvis etterlater tekstene endel spørsmål ubesvart, sier professor Asheim. — Annerledes kan det ikke godt være. Fra vår side vil noen muligvis si at i embetsdokumentet har de ortodokse fått vel mye, i dåpsdokumentet er man for imøtekomende overfor baptistene, i nattverden burde det vært klare avgrensninger overfor katolikkene. Men disse tre kirkesamfunnene på sin side vil nok også ha innvendinger og se tingene i et annet perspektiv.

Fellestekster av denne art vil naturligvis ikke kunne si tingene akkurat slik hver enkelt av samtalepartene kunne ønske det. Hovedsaken må være at de dogmatisk sett er forsvarelige så langt de rekker, og det mener jeg man nå må kunne si at de i hovedsak er. De gir etter min mening uttrykk for en overraskende høy grad av økumenisk enighet i sentrale dogmatiske spørsmål, sier Ivar Asheim.

Størst vansker regner han med at kirkene i den reformerte tradisjon vil ha, særlig med vekten på bispeembetet i embetsdokumentet, men muligens også med den såkalte sakramentsrealismen.

— Men fremstående representanter for den reformerte tradisjon ga på møtet uttrykk for at de likevel går hardt inn for at deres kirker skal gi tekstene sin tilslutning. Utfallet blir meget spennende, sier Asheim.

Mot ny trosbekjennelse

Under arbeidet med dokumentene om dåpen, nattverden og presteembetet har KV's teologiske kommisjon etterhvert måttet spørre seg om ikke et eneste skritt naturlig er en ny felleskristen trosbekjennelse. Dette var også andre hovedsak på Lima-møtet: «Mot et felles uttrykk for den apostoliske tro i dag». Prosjektet er også en frukt av arbeidet som ble avsluttet på det forrige møtet, om det kristne håp i vår tid. Prosjektet har nå status som ett av kommisjonens viktigste, og vil i praksis trolig bli hovedprosjektet de kommende år.

— Hvor stor betydning kommisjonen tillegger dette prosjektet, fremgår av at den, etter forslag fra direktøren for kommisjonens sekretariat, den amerikanske lutheraneren William Lazareth, vedtok å foreslå at det i 1987 blir holdt en verdenskonferanse med en ny trosbekjennelse som hovedanliggende, sier Ivar Asheim. I 1987 er det 1.200 år siden de syvende, og foreløpig siste, av de økumeniske konsilene (de felleskristne møtene som i alt vesentlig fastla den kristne lære), konsilet i Nikea i 787.

I mellomtiden har fjorårets 1.600-års jubileum for Den nikenske trosbekjennelse gitt dette prosjektet mer vind i seilene og gjort det klart at den beste fremgangsmåten vil være å knytte prosjektet til denne mest økumeniske av alle trosbekjennelser.

Fra Nicenum til i dag

Lima-møtet tok opp igjen en tanke som dukket opp i fjor, nemlig en fellesøkumenisk anerkjennelse av Den nikenske bekjennelse, Nicenum.

— Tanken ble dels entusiastisk motatt, av den ortodoks-katolske - anglikanske-lutherske fløyen, og dels møtt med skepsis og motvilje, av den re-

formerte fløy og en del representanter fra den tredje verden, sier professor Asheim.

— Representantene fra den tredje verden fremholdt at Nicenum er fremmed i uttrykkssettet og dessuten mangelfull som bekjennelse i dag, ettersom den ikke tar opp spørsmål som i vår nye kultursituasjon er blitt bekjennelsesspørsmål, for eksempel etiske spørsmål som apartheid og undertrykkelse. Bekjennelse må være svar på aktuelle utfordringer, mener de, sier Asheim.

Likevel ble Lima-møtet enige om en prosess i tre trinn: anerkjennelse av Nicenum, tolkning av dette symbolet i de situasjonene kirkene står i i dag, felles bekjennelse av den apostoliske tro i dag.

Mellom oldkirken og «Kirkens grunn»

— Det er viktig å være klar over at det selvfølgelig ikke er tale om et nytt læresymbol, noe som ville forutsette et nytt økumenisk konsil, sier Asheim.

— Den formel man hittil har brukt, er «common expression of the apostolic faith», felles uttrykk for den apostoliske tro, ofte forkortet til «common confession», felles bekjennelse. Man kan forestille seg dette som noe midt mellom de oldkirkelige symbolene og aktuelle, tidsbestemte bekjennelser av typen 'Kirkens grunn'. Første etappe vil være verdenskonferansen i 1987, om den kommer i stand, sier Asheim.

Kvinner og menn i kirken

Prosjektet «Fellesskapet mellom kvinner og menn i kirken» sto også på kartet for møtet i KV's teologiske kommisjon i januar. Prosjektet ble avsluttet med en konferanse i Sheffield i England sist sommer, og rapporten ble kommentert i Lima, uten at kommisjonen samlet tok stilling til den.

— Etter min mening er dokumentene teologisk sett heller svake., sier Asheim. — Prosjektets betydning må

vel i første rekke sees i den bevisstgjøringsprosess det har innledet i kirkene, sier han.

Lima-møtet sørget for at kvinne/mann-prosjektet kommer opp på KV's generalforsamling i juli/august 1983, og at spørsmålet om kvinners og menns plass i kirken kommer med i fremtidige studier i den teologiske kommisjonen.

Umulig med pause nå

KV's sentralkomité har bestemt at det ikke skal avsettes penger til møter i kommisjonene i år og neste år, på grunn av den kommende generalforsamlingen. Medlemmene i den teologiske kommisjonen mener dette er spesielt uholdbart for dem.

— Vi kan kort og godt ikke ta noe opphold i de prosessene som er i gang og som har den største kirkelige rekkevidde, sier professor Ivar Asheim.

Norsk protest

Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke, som 1. februar hørte professor Asheims rapport fra Lima, vedtok å bidra sitt til at den teologiske kommisjonen i KV får mulighet til å holde arbeidet gående. Den norske kirkes representant i KV's sentralkomité, biskop Per Lønning, ble bedt om å ta spørsmålet opp i komitéen.

KIT

STØTT
CARITAS NORGE

Giro 20 20881

SENSASJONELL DIALOG-RAPPORT OFFENTLIGGIORT I LONDON

Bergen (NØP) Det er satt frem store forventninger til nye og dristige initiativ for å føre den anglikanske og den katolske kirke sammen i en organisk enhet.

Dette kommer frem i sluttrapporten fra dialogene mellom Den anglikanske kirke og Den romersk-katolske som ble offentliggjort på en pressekonferanse i London mandag (den 29. mars). Boken, som har fått tittelen «The final report», kom i salg fra den 30. mars og setter et foreløpig punktum for dialogen de to kirkesamfunnene har ført siden 1966. Selv om boken har en oppsummering som begge partene er enige i, har dokumentet ingen autoritet i noen av kirkenes før den er debattert og eventuelt vedtatt.

Konklusjonen i sluttrapporten tegner likevel meget godt for et fortsatt arbeid for å bringe de to verdenskirkenes sammen i en «organisk» enhet. Den betegner et betydelig fremskritt i forholdet mellom de to kirkenes. I konklusjonen heter det at dialogen ikke har tatt sikte på å skape en doktrinær overensstemmelse, som selvsagt er en forutsetning for en gjenforening. Men arbeidet har ført til en tilnærming og et nytt forhold som legger grunnlaget for en ny kristen enhet.

— Vi forstår, fortsetter den, at selvom vi på ingen måte deler den frykt som enkelte føler for at erklæringen som denne er en trussel mot det særegede i ens egen tradisjon. Vi håper imidlertid at ikke bare katolikker og anglikanere, men alle kristne vil kunne være enige i det vesentligste i overenskomsten og at det vi har gjort må kunne bidra såvel til den synlige samling av Guds folk som til gjenforening av våre to kirker.

Da dialogen tok til i 1966 ble samtalepartene enige om å gå nærmere inn på tre hovedområder, nemlig nattverden (eukaristien), presteembedet og ordinasjonen, samt kirkens natur og autoritetsutøvelse. Det nå mange undres over er hva dette dokumentet kan føre til i engelsk kirkeliv generelt og spesielt hva det neste skrittet skal bli i gjenforeningsarbeidet mellom de to kirkenes. Konklusjonen i rapporten slutter med visjoner også for dette:

— Vår overenskomst må prøves. Men i 1981 (da arbeidet ble sluttført) var det tydelig at våre to kirker under ledelse av Den Hellige Ånd var kommet hverandre nærmere i tro og kjærlighet. Det hersker store forventninger til nye og dristige initiativ for å forsterke forsoningen og føre oss videre i vår søken etter fullt fellesskap, som vi har bestrebet oss på siden vi begynte vår dialog i lydighet mot Gud.

BILLY GRAHAM STØTTER PAVE- BESØK I ENGLAND

og blir tildelt stor ærespris for
innsatsrikt religiøst arbeid.

Bergen (NØP) På en kort visitt til England nylig gjorde predikanten Billy Graham det klart at han gir sin tilslutning til planene om pave Johannes Paul II's reise til England til sommeren.

Uttalelsen må sees på bakgrunn av den uro pavens planlagte reise har skapt i enkelte lavkirkelige kretser på De britiske øyer. Graham mener at besøket vil bli en historisk hendelse som vil lede kristne i alle kirkesamfunn til å forkynne Kristus. Paven vil kunne stimulere debatten og føre denne ut av den «døsig» tilstanden den nå er i...

Kvinnelige prester og atom-våpen

Videre gjorde Graham det klart at han ikke ønsket å bli trukket inn i

debatten om kvinnelige prester. Han mente at dette er et spørsmål som hvert enkelt kirkesamfunn må ta stilling til selv.

Derimot hadde han klare synspunkter om atomvåpen: «Vi lever i stadig frykt for at en eller annen kan starte en kjedereaksjon som kan endelig føre til ødeleggelse av menneskeheten.»

Han sa at han ønsket en fullstendig avskaffelse av alle atom-våpen, noe han hadde gjort klart for politiske ledere både i øst og vest.

Templeton-prisen

Informerte kilder hevder at Grahams egen reise til England skyldes forberedelser til en større turné i 1984. Det er ennå uklart om dette kan bli realisert, ikke minst sett på bakgrunn av uttalelser han tidligere har kommet med, der han har sagt at han ønsker å trekke seg tilbake. På den andre siden har han også sagt at verden nå mer enn noen gang før «trenger en person med autoritet til å tale om Gud».

Samtidig er det blitt kjent at Billy Graham er blitt tildelt Templeton-prisen på omlag 200.000 US\$. I begrunnelsen fra utnevneskomiteén heter det at han får prisen for det arbeid han har gjort for mellomkirkelig samarbeide. Videre heter det at han har gitt verden et nytt håp og betydelige bidrag til evangelisering- en visjoner og betydning. Prisen vil bli overrakt i Queen Elisabeth Hall i London den 11. mai i år.

BISPEDELEGASJONER SKAL TIL POLEN

Roma/Paris (KN) For første gang siden krigstilstanden ble innført skal bispedelegasjonen fra vesten besøke Polen. Først reiser tre franske biskoper til Poznan og Gniezno i slutten av april. Deretter, tidlig i mai, reiser lederen for den tyske bispekonferanse, kardinal Joseph Höffner og andre vest-tyske kirkeledere til Polen. I begge tilfeller følges innbydelser fra den polske katolske kirkes primas, erkebiskop Jozef Glemp.

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vel 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

Nattverden - Herrens måltid

Uttalelse fra den katolsk-lutherske samtalegruppen i Norge

I. INNLEDNING

Den uttalelsen som her legges fram, er utarbeidet av Den katolsk-lutherske samtalegruppen i Norge. Denne gruppen, som ifølge sine retningslinjer er «et fast forum for teologiske samtaler» mellom de to kirkene, har vært i arbeid siden 1979. Gruppens medlemmer er oppnevnt av henholdsvis Norsk Katolsk Bisperåd og Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke. I det siste har gruppen særlig arbeidet med den internasjonale felles katolsk-lutherske kommisjons dokument om nattverden, «Das Herrenmahl» («Herrens måltid») fra 1978.

1.1 Forholdet mellom katolsk og luthersk lære.

Helt fra reformasjonstiden har den romersk-katolske og den evangelisk-lutherske kirke stått i et dobbelsidig forhold til hverandre. På den ene side hadde splittelsen mellom dem sin årsak i dyptgående teologiske *forskjeller*. Ut fra sin reformatoriske kristendomsforståelse tok de lutherske kirkene sterkt avstand fra en rekke sider av den katolske kirkes daværende lære og praksis. Samtidig forkastet den katolske kirke — spesielt i forbindelse med Tridentiner-konsilet (1545-63) — sentrale deler av den lutherske lære. Uenigheten gjaldt særlig synet på frelses-teilegnelsen og på kirken. Men samtidig var det innenfor begge kirker *enighet* om så grunnleggende trossannheter som læren om Den treene Gud, skapelsen, Jesu Kristi guddom og inkarnasjon, hans oppstandelse og gjenkomst, samt dåpens og nattverdens nådemiddelkarakter.

Denne spenningen i forholdet mellom de to kirker har bestått. I århundrene som fulgte etter reformasjonen, var det forskjellene som kom tydeligst fram — og som på enkelte punkter ble forsterket. Den katolske dogmedannelse se med hensyn til paveembetet og Maria ble sterkt anfektet fra luthersk hold. På den annen side har den teologiske *debatt* og pluralisme innen lutherdommen fått katolik-kene til å stille spørsmål ved hvor alvorlig lutheranerne egentlig mener sin tilslutning til de grunnleggende trossannheter.

I løpet av de siste par tiår har det likevel skjedd ting som har utdypet og understreket det de to kirker står

felles om. Det mellomkirkelige klima har blitt bedret, særlig etter Det annet Vatikankonsil (1962-65). Selv om det fortsatt er omdiskutert hvorvidt konsilets vedtak innebærer reelle avklaringer i forhold til de tradisjonelle stridsspørsmål, har konsilet utvilsomt skapt bedre muligheter for en åpen samtale mellom de to kirkene.

I denne situasjonen er det viktig å foreta en grundig teologisk vurdering av hvor våre to kirkesamfunn nå står i forhold til hverandre. Et slikt arbeid må være nøkternt og saklig, og forutsetter vilje til å ta både sin egen og samtalepartnerens lære på alvor. En må unngå lettvinde kompromisser og tilsøring av reell uenighet, men samtidig vise åpenhet og vilje til å la sine oppfatninger bli korrigert — av hverandre og fremfor alt av Ord.

1.2 Læresamtaler mellom katolikker og lutheranere.

I løpet av de siste år har det både på lokalt, nasjonalt og internasjonalt plan vært flere kontakter som har betydd mye for avklaringen av forholdet mellom de to kirker. Særlig viktige er dokumentene fra den internasjonale felles katolsk-lutherske kommisjon, hvis medlemmer er oppnevnt av henholdsvis Vatikanets sekretariat for kristen enhet og Det Lutherske Verdensforbund.

Også her i Norge arbeides det med å avklare hva de to kirkene står sammen om og hvor det finnes reell uenighet — for å rydde av veien misforståelser og fremme gjensidig forståelse mellom dem. Et slikt oppklaringsarbeid har vist seg å være svært nødvendig. Man har lenge hatt mer uformelle kontakter. Men først i 1979 kom kontakten mellom de to kirker inn i ordnede former i og med opprettelsen av Den katolsk-lutherske samtalegruppen. Denne gruppen, som nå er inne i sitt fjerde arbeidsår, har ført sine samtaler i en nøktern, men samtidig åpen og broderlig atmosfære.

Etter en innledende orienteringsrunde om de to kirkers syn på Skriften og den kirkelige tradisjon, begynte gruppen sitt arbeide med læren om nattverden. Ikke minst på dette punkt var det på reformasjonstiden stor uenighet mellom den romersk-katolske og den evangelisk-

lutherske kirke, en uenighet som hadde både læremessige og praktisk-kirkelige sider. Samtidig sto en likevel sammen på vesentlige punkter, for eksempel i avvisningen av spiritualistiske tendenser og i vern om læren om Jesu Kristi virkelige nærvær i nattverdens brød og vin — selv om dette nærvær ble forstått forskjellig innenfor de to kirker. De to kirkers liturgier har dessuten mange felles trekk som viser at man i stor utstrekning bygger på den samme arv. Sett på denne bakgrunn er det naturlig at nattverden står sentralt når katolikker og lutheranere innleder læresamtaler.

1.3 «Herrens måltid».

Den internasjonale kommisjonens rapport »Herrens måltid» (Das Herrenmahl), Frankfurt/Paderborn 1978, bygger på rapporter som andre samtalegrupper har utarbeidet. Man høster fruktene av lengre tids arbeid. Vi har altså foran oss et sentralt dokument. «Herrens måltid» er bygd opp omkring Skriftens vitnesbyrd og kirkens liturgiske tradisjon. Første hoveddel har overskriften «felles vitnesbyrd», mens siste del — hvor de kontroversielle punktene tas opp mer direkte — betegnes som «felles oppgaver».

I samsvar med vårt mandat «å bearbeide og vurdere resultater fra den internasjonale samtale mellom katolikker og lutheranere i lys av den kirkelige situasjon i Norge», har den norske samtalegruppen gjennomgått «Herrens måltid» og forsøkt å vurdere rapportens hovedsynspunkter og konklusjoner. I det følgende vil vi gjøre rede for resultatene av vårt arbeid, samt komme med enkelte mer generelle synspunkter på forholdet mellom katolsk og luthersk syn på nattverden. Vi henviser etter hvert til «Herrens måltid», som vi anbefaler til videre studium innenfor våre kirker. Paragrafnumrene viser til det offisielle dokumentet, som også finnes i dansk oversettelse. (Herrens nadver, København 1980).

Vi er kommet til at det på en rekke punkter er god dekning for å si at det eksisterer reell enighet mellom våre to kirkesamfunn. Men som det vil fremgå av det følgende, foreligger det også uenighet og karakteristiske forskjeller. Uttalelsen presenteres i gruppens eget navn og kan følgelig ikke betraktes som en offisiell læreuttalelse. Vi håper likevel at den vil kunne bidra til en positiv klargjøring av forholdet mellom den katolske og den lutherske kirke her til lands, samt stå som et vitnesbyrd om vår felles tro på Herren Jesus Kristus.

II. NATTVERDEN — ET TROENS MYSTERIUM.

II.1 Nattverdmåltidet som sakrament.

Det som katolske og lutherske kristne står sammen om i nattverdssynet, utgjør en del av en større trossammenheng. I fellesskap bekjenner vi troen på den treene Gud, hans skapergjerning og frelsen i Jesus Kristus, som vi får del i som uforskyldt gave ved Den Hellige Ånd.

Utgangspunktet og grunnlaget for vår nattverdfeiring er at Kristus ifølge sitt løfte (jfr. innstiftelsesordene slik vi finner dem i Det nye testamente, se Mt. 26:26-29, Mk. 14:22-25, Lk. 22:16-20 og 1. Kor. 11:23-26) er tilstede i nattverdens brød og vin og der meddeler den troende menighet sin frelsende nåde. Katolikker og lutheranere bekjenner sammen at Jesus Kristus er nærværende i nattverdmåltidet som den korsfestede — som døde for våre

synder — og som den som oppsto til vår rettferdiggjørelse. Vi bekjenner at nattverdmåltidet er et sakrament, et nådemiddel: Gud gir oss her del i fruktene av Kristi offer på Golgata. Over alt og til alle tider når kristne feirer dette Herrens måltid etter hans Vilje og til minne om ham, gir han oss fred og fellesskap med Gud og med hverandre, syndsforlatelse, liv og salighet. (Jfr. «Herrens måltid» § 6).

Som sakrament er nattverdmåltidet en gave fra Jesus Kristus til sin kirke. Vi tar imot denne gave når vi på hans ord feirer dette måltid til minne om ham og sammen med ham. Uten Jesu innstiftelsesord er nattverden intet sakrament.

Katolikker og lutheranere bekjenner sammen at nattverdens innhold tilegnes i tro. Følgelig er nattverden ikke å betrakte som et *automatisk* virkende middel til verdens frelse. I «Herrens måltid» slås det fast at nattverdens gave bare er tilgjengelig for oss gjennom troen. Denne tro er Den Hellige Ånds gave. Uten troen kan vi ikke feire nattverd, og vi feirer nattverd for at troen skal styrkes. Derfor er påkallelisen av Den Hellige Ånd (i noen nattverd-liturgier et eget ledd, kalt epiklesen) også en bønn om levende tro. (Jfr. «Herrens måltid» §§ 8, 23, 62).

Sammen bekjenner vi videre troen på Jesu Kristi virkelige nærvær i alterets sakrament. Vi bekjenner at Jesus Kristus — sann Gud og sant menneske — er sant og virkelig tilstede i nattverdens brød og vin med sitt legeme og blod (realpresensen), ikke på grunn av mottakerens tro, men i kraft av Kristi innstiftelse. (Jfr. «Herrens måltid» § 48, se også §§ 16, 19, 22 og 52).

Herrens virkelige nærvær i nattverden er blitt forstått på forskjellige måter i våre respektive kirker. Men det at vi tror på Herrens nærvær er langt viktigere enn den teologiske tilretteleggelse, som alltid vil være ufullkommen. Det *lutherske* syn går ut på at Kristi legeme og blod er tilstede i, med og under brødet og vinen (konsubstansiasjonslæren).

Katolikkene har gjerne forstått det slik: Mens brødet og vinen indre vesen forvandles til Jesu legeme og blod, forblir elementenes ytre egenskaper som lukt, smak og utseende de samme (transsubstansiasjonslæren).

Det finnes fortsatt uenighet mellom oss både når det gjelder den måten Kristus er tilstede på i sakramentet og varigheten av dette nærvær. Dette medfører også uenighet i spørsmålet om det er riktig å tilbe Herren i sakramentets elementer.

Både katolikker og lutheranere vil holde fast ved måltidsaspektets grunnleggende betydning for Kristi sanne nærvær i nattverdens sakrament: Kristus er tilstede forat vi ved å spise og drikke skal få del i hans legeme og blod. *Katolikkene* er overbeviste om at Kristus er nærværende i sakramentets brød sålenge det kan spises, og i vinen sålenge den kan drikkes. Derfor finner de grunnlag for å tilbe Kristus i de innviede elementene. Tilbedelse av Kristus i sakramentet anses på katolsk hold som en logisk konsekvens av Herrens blivende nærvær i sakramentet. *Lutheranerne* knytter Herrens sakramentale nærvær til selve nattverdmåltidet. De finner ikke grunnlag for tilbedelse av Kristus på særskilt måte i de innviede elementer. (Til denne uenighet, jfr. «Herrens måltid» §§ 54 f.).

Disse forskjellene i syn på Kristi nærvær i sakramentet bør imidlertid ikke skygge for den grunnleggende enighet

om at Jesus Kristus er virkelig og sant tilstede i nattverdens brød og vin. Dokumentet «Herrens måltid» gir flere steder uttrykk for denne enighet. (Jfr. f. eks. §§ 16, 19 og 22).

II.2 Nattverden og Kristi korsoffer.

I henhold til Jesu innstiftelse feirer vi nattverd til minne om ham som døde for våre synder og oppsto til vår rettferdiggjørelse. Derfor betegner vi ofte nattverden som et minnemåltid, hvor vi «forkynner Herrens død inntil han kommer». (1. Kor. 11:26). (Jfr. her det såkalte anamnetiske aspekt). Når det i innstiftelseseordene tales om å feire nattverdmåltidet «til minne om» Jesus Kristus, (1. Kor. 11 24 f) betyr det ikke bare at vi tenker på ham, men det innebærer også at han selv kommer til oss og at vi — når vi mottar brødet og vinen — ved Guds nåde får del i fruktene av hans korsoffer. I tilslutning til «Herrens måltid», § 56 bekjenner vi sammen at dette offer er det en gang for alle fullbyrdede offer for verdens synder. Det kan hverken gjentas, erstattes eller utfylles. (Jfr. også §§ 38 og 61). Nattverden er Guds gave til oss, og vi vender oss i denne hellige handling til Gud med lovprisning og takk for hans gave og med bønn om at nattverden må styrke oss til kjærlighetens tjeneste for vår neste. Takken og tjenesten skal være vårt åndelige offer. (Jfr. Rom. 12:1, Hebr. 13:15. 1. Pet. 2:5).

Når *katolikken* lærer at nattverden — foruten å være en gave fra Gud — også rettes til ham som et virkelig offer, bygger de på den overbevisning at Kristi korsoffer og messeofferet er numerisk identiske. Messeofferet føyer intet til korsofferet. Jesu offer på Golgata blir nærværende på en ublodig måte i nattverden. Jesus Kristus selv er offergaven, hengitt til oss og for våre synders skyld. Samtidig er Jesus presten som ofrer seg selv til Faderen for oss og i vårt sted som den nye Adam. (Jfr. Rom. 5:12-21). Fordi vi er syndere, er vi ute av stand til selv å frembære et offer til Guds velbehag. Derfor bærer Jesus dette offer frem som den nye stamfar og representant for hele menneskeslekten. Dette gjelder både de levende og de døde, hvis tro Gud alene kjenner. Dermed er vi alle inkludert i Kristi offer. Bare fordi vi slik er tatt med i hans offer, kan vi si at vi (dvs. Kirken, bestående av både Kristus som hodet og oss som lemmene) frembærer et virkelig *sonoffer* når vi feirer nattverden.

Katolikken mener at man overser et sentralt bibelsk aspekt (Kristus som ofrer seg til Faderen som representant for menneskeheten, (jfr. Rom. 5) når man reduserer offeraspektet ved nattverden til bare et *takkeoffer* vi frembærer for Gud.

Lutheranerne kan i forbindelse med nattverden tale om et takkeoffer som vi frembærer for Gud. Det er da vår takk og lovprisning — og ikke Kristus i de innviede elementer — som frembæres som offer. De kan ikke se at forestillingen om et *sonende* messeoffer har støtte i Skriften. Hverken i innstiftelsesordene eller i Rom. 5 er det tale om at vi inkluderes i Kristi offer på en slik måte at vi er med og frembærer det. Kristi offer skjedde uten vår deltakelse, på Golgata. Det ble frembåret for oss av Kristus alene, som en stedfortredende straffelidelse. Alt som skal til overfor Gud er fullbrakt. Nattverden er innstiftet for at *fruktene* av dette offer skal gis oss.

Lutheranerne finner den forestilling vanskelig at nattverden skulle kunne komme de avdøde troende til gode. Med katolikken bekjenner de at fruktene av Kristi offer

mottas ved tro i nattverdmåltidet. Men denne tro forstås etter luthersk syn som den personlige tillit til Guds frelsetilsagn som gis oss i og ved nådemidlene. Vi har derfor ikke grunnlag for å si mer enn at Guds gaver i nattverden gis oss ved vår deltakelse i Herrens måltid, uten at vi dermed vil anfekte Guds suverene forvaltning av sin nåde og sine gaver.

Katolikken mener at et sakrament alltid er et personlig møte mellom Gud og mennesker. En kan ikke motta sakramentet på vegne av andre. Men i et slikt møte med Gud kan man gå i forbønn for sine medmennesker. Selv om man under nattverdhandlingen ber for bestemte personer — både levende og de som er døde i samfunn med Kristus — overlater man selvsagt til Gud om og på hvilken måte han vil hjelpe dem.

Disse meningsforskjellene bør likevel ikke skygge for den grunnleggende enighet som består i at både katolikker og lutheranere i fellesskap bekjenner at det ikke er noen annen soning for våre synder enn den som Jesus har fullbrakt i vårt sted, og at det bare er ved troen på ham at vi får del i forsoningen.

II.3 Nattverden som fellesskapsmåltid.

Katolikker og lutheranere bekjenner sammen at nattverden er et fellesskapsmåltid som knytter sammen kristne som feirer dette måltid etter Jesu vilje på tvers av tid og rom. For med én Ånd er de troende døpt til å være ett legeme (1. Kor. 12:13), og når vi får del i det ene nattverdens brød, blir vi ett legeme (1. Kor. 10:17). «Også vi blir trukket inn i det åndelige legeme — det vil si i fellesskapet med Kristus og alle de hellige — og forvandlet, og ved dette sakrament gjort delaktig i Kristi og alle hans helliges dyder og nådegaver». (Luther i «Sermon zum heiligen Leichnam Christi». Jfr. «Herrens måltid», §§ 25 f). Nattverden feires i fellesskap og tjener til å styrke fellesskapet. Den forbinder de troende over alle grenser. De blir ett legeme i den lokale menighet og som verdensomspennende fellesskap. Til og med den jordiske virkelighets grenser overskrides idet lovprisningen til Gud frembæres av hans menighet i himmelen og på jorden. (Jfr. «Herrens måltid» § 27).

Mellom nattverden og det kristne liv er det en dyp indre sammenheng som gjør nattverdfeiringen til høydepunkt og livskilde i kirkens liv. Uten nattverdfellesskap kan det derfor ikke være fullt kirkelig fellesskap, og uten kirkelig fellesskap intet sant nattverdfellesskap. (Se «Herrens måltid» § 26).

På samme måte som nattverden forbinder kristne i et verdensvidt fellesskap, synliggjør den i praksis dessverre også skillelinjer. *Katolikken* vil kunne si at Kristus mottas av troende som deltar i et luthersk nattverdmåltid, men de vil ha vanskeligheter med å akseptere dette som et helt og fullt sakrament. Dette skyldes blant annet synet på det kirkelige embete: Hvis ikke nattverden forvaltes av en prest som er ordinert med en ordinasjon som godkjennes av den katolske kirke, har den ifølge katolsk syn ikke bevart sitt opprinnelige og hele innhold. (Jfr. «Herrens måltid», §§ 66 og 72 f). De ser seg heller ikke på det nåværende tidspunkt i stand til å gi ikke-katolske troende *generell* adgang til sitt nattverdbord.

Lutheranerne i Den norske kirke praktiserer på sin side såkalt «åpen kommunion», hvilket innebærer at også medlemmer av andre kirkesamfunn gis adgang til nattverdbordet. Men de fastholder at enighet i det læremessige

er en forutsetning for at prester fra to eller flere kirkesamfunn kan forrette nattverd i fellesskap. Når det gjelder embetssynet, er nattverdens realitet og virkning ifølge luthersk syn ikke avhengig av den forvaltende prests ordinasjon — kun av at sakramentet forvaltes i samsvar med Kristi innstiftelse og oppdrag. Dette innebærer at selv om de mener at nattverden etter kirkens orden bør forvaltes av en ordinert kirkens tjener, så er dens realitet og virkekraft ikke avhengig av dette. (Jfr. «Herrens måltid» § 67).

Til tross for det som ovenfor har blitt sagt om enighet i forståelsen av nattverden som fellesskapsmåltid, gjenstår det altså fremdeles skillelinjer som må overvinnnes — blant annet i synet på det kirkelige embete. Men samtalen går på dette punkt videre. Vi viser her til at den internasjonale felles katolsk-lutherske kommisjon nylig har publisert et dokument om denne problematikken. («Das geistliche Amt in der Kirche», Frankfurt/Paderborn, 1981. Dette dokument har vi imidlertid ikke gjennomgått ennå).

II.4 Nattverden og den skapte verden.

Både katolikker og lutheranere tror at det er en sammenheng mellom nattverden og hele den skapte verden. Gud som handler med oss i alterets sakramente er hele verdens Skaper og Herre. Jesus Kristus — «ved hvem alt er skapt» — tar i nattverden i bruk brød og vin, elementer fra den skapte verden, for å gi sitt legeme og blod «til liv for verden» (jfr. Joh. 6:51).

Denne side ved nattverden burde også kunne hjelpe oss til en klarere forståelse av Skaperens vilje med sin verden og vårt ansvar for den. Etter å ha mottatt nattverdens gave, sendes vi til verden for å forkynne budskapet om Guds kjærlighet slik den en gang for alle ble åpenbart i Jesus Kristus. Vi skal elske vår neste som oss selv — i frimodig tillit til at Gud virker gjennom oss og en gang vil fullføre den gjerning han har begynt i oss.

Fordi lemmene på Kristi legeme er blitt forsonet med Gud og med hverandre i nattverden, skal de også være forsoningens tjenere blant menneskene og vitner om oppstandelsens glede. Deres nærvær i verden innebærer solidaritet med alle mennesker i både lidelse og håp. Derfor er de kalt til å engasjere seg for menneskene, for slik «å la Kristi kjærlighet bli synlig i tjeneste og i kamp» (jfr. «Herrens måltid» § 41). Dette bør også komme naturlig til uttrykk i kirkens liturgi.

II.5 Nattverden og den kommende herlighet.

I vår nattverdfeiring forkynner vi Herrens død inntil han kommer (jfr. 1. Kor. 11:26). Det nattverdmåltid vi feirer her i tiden, er et pant på den kommende herlighet og et tegn på den nye himmel og den nye jord som vi knytter vårt håp til. Den framtid som har blitt lovet oss begynner allerede her og nå i nattverdmåltidet — skjult, men samtidig åpenbart. For «den som spiser mitt legeme og drikker mitt blod, har evig liv, og jeg skal reise ham opp på den siste dag» (jfr. Joh. 6:54).

Derfor vender nattverdfeiringen vårt blikk mot Herrens komme. Nattverden er en gledens foregripelse av det himmelske festmåltid som skal feires når forløsningen er fullbyrdet og skapningen befridd for trelldom under for-gjengeligheten. (Jfr. Rom. 8:20 f, se også «Herrens måltid» § 42 f). Nattverdliturgiens lovprisning av den treene Gud bæres av denne glade foregripelse av den kommende herlighet.

II.6 Nattverdpraksis.

Parallelt med læresamtalene om nattverden har det i de senere år også foregått en utvikling innen kirkene som i realiteten innbærer en tilnærming mellom dem. De liturgiske reformer både på luthersk og katolsk mark (jfr. f. eks. oversettelsen av den katolske liturgi fra latin til folkemålet) har brakt de to kirkenes gudstjenesteformer nærmere hverandre. Videre kan det nevnes at *katolikkene* — som i flere århundrer bare ga brødet til nattverd-gjestene — nå igjen har gitt adgang til at også vinen deles ut.

Dette praktiseres allerede nå i flere katolske menigheter, og blir av lutheranerne betraktet som gledelig ettersom Kristi innstiftelse ifølge luthersk syn forutsetter at både brød og vin utdeles. Som gledelig må det også betraktes at forbudet mot såkalte privatmesser, dvs. messer som feires av presten alene, er innskjerpet overfor tidligere tiders misbruk og at nattverdens måltidskarakter understrekes sterkere.

Lutheranerne på sin side legger nå vekt på større nattverdhyppighet i sine menigheter, og flere lutherske kirker har åpnet adgang for at barn ned til 6-7 års alderen skal kunne motta sakramentet. Begge deler svarer til katolsk praksis. Det er vårt håp at denne tilnærming mellom våre kirker vil kunne fortsette — sammen med en læremessig avklaring av disse spørsmål.

III. UNDERVEIS TIL ENIGHET.

Som det fremgår av vår redegjørelse, er katolikker og lutheranere i dag enige på flere viktige punkter i nattverdlæren. I enkelte tilfeller dreier det seg om en enighet som er en del av vår felles kristne arv fra før reforma-sjonn, andre ganger skyldes det økende tilnærming i den senere tid. Samtidig står vi fremdeles overfor meningsforskjeller som tildels går ganske dypt. På en smertelig måte viser uenigheten seg ved det splittede nattverdbord.

Vi kan ikke forholde oss passive og avventende overfor en slik splittelse. Veien fram til full enighet synes fortsatt lang og den går gjennom møysommelig teologisk arbeid hvor vi som kristne tar både vår egen og hverandres trosoverbevisning på alvor, i bønn, ydmykhet og kjærlighet. Det er vårt håp at dette arbeidet med Guds hjelp vil ha fremgang. Vi anbefaler vår uttalelse til studium innenfor våre kirker og håper at den vil kunne bidra til en positiv avklaring og gjensidig tilnærming mellom oss — i lydighet mot Kristi bønn: at vi må være ett for at verden skal tro (Joh. 17:21).

Gerhard Schwenzer

Ivar Asheim

Per Bjørn Halvorsen

Wilhelm Hertman

Nils E. Bloch-Hoell

Finn Thorn

Sven Oppegaard

Kjeil Olav Sannes

Ola Tjørholm, sekretær

POLEN —

Kommunistland hvor massene søker Gud

Lublin i Øst-Polen var målet da trailersjåfør Terje Gundersen og Sigurd Sørhus satte seg opp i førerhuset på en trailer fra Mandal Bil- og Transport, fredag den 12. mars. Lasten bestod av mat, klær og medisiner.

— Hvor er pengene til denne lasten samlet inn? (Spørsmålet går til Sigurd Sørhus).

— Dette var en fortsettelse av den innsamlingen Kirken i Dalen i Kvinesdal hadde før jul. Men nå var det ikke bare Kirken i Dalen som stod bak, men hele Kvinesdals befolkning. Innsamlingskomitéen bestod av folk fra kirken. Kirken i Dalen, skolene og indremisjonen. Skolene rundt om i Kvinesdal kommune gjorde den største innsatsen, da elevene en ettermiddag gikk på dørene og solgte den såkalte Polen-tieren. De fikk inn 24.000 kroner. Det har også vært ofringer i kirkene og kronerulling i banken. Resultatet har vært bekjentgjort i bladet Agder. Også klærne var samlet inn i Kvinesdal. Mandal Bil- og Transport stilte traileren til gratis disposisjon. Trailersjåførene gikk sammen om å støtte sjåføren.

— Hvordan oppfattet du situasjonen i Polen nå?

— Over forrige reportasje hadde jeg som overskrift: «Polen — krise og åndelig vår». Det er fortsatt like sant. Mange solidaritetsledere sitter fortsatt i fengsel. De som ikke tjener penger har vanskelig for å få tak i det mest nødvendige til livets opphold. Det er sensur av telefon og post. o.s.v. Men kirkene er åpne, og folk strømmer til som aldri før. Mange steder må de ha flere gudstjenester hver søndag for å få plass til massene som strømmer til. Nye kirker bygges. I og omkring Lublin er det 23 katolske kirker. Fem nye er under bygging. I Swidnik, to mil utenfor sentrum av Lublin er en stor ny kirke under bygging. Den skal ta

10.000 mennesker på en gang. Kjelleretasjen er tatt i bruk, og på de fem gudstjenestene hver søndag kommer tilsammen ca. 4000 mennesker. Det viser at midt i krisen er det en veldig hunger etter Gud. Swidnik er ellers kjent for sin helikopterfabrikk.

— Tror du at hjelpen når fram til dem som trenger den?

— Jeg rettet det spørsmålet til flere personer forskjellige steder vi stanset i Polen, og alle de jeg snakket med sa at det som den katolske kirken tok hånd om, virkelig nådde fram til dem som trengte det.

Vi kjørte lasten fra Kvinesdal ut til den nye kirken i Swidnik. Det ble stuet inn i underetasjen i det huset der soknepresten bor og skal fordeles derfra. Både Caritas og det katolske universitetet i Lublin har også fått flere hundre tonn med matvarer og klær fra Caritas i Tyskland og Frankrike.

— Hva hadde dere med?

— Vi hadde fem tonn med havregryn, og så hvetemel, spagetti, såpestykker, en god del brukte klær, og så medisiner og medisinsk utstyr. Alt i alt hadde vi ca. ti tonn.

— Hvordan reagerte polakkene på hjelpen fra Norge?

— De er veldig takknemlige. Lederen i Caritas og andre sendte hjertelige hilsener og takk tilbake til alle Polen-venner i Norge. Ved siden av den sårt tiltrengte hjelpen sendingene gir, kjennes de også som varme håndtrykk i en vanskelig tid.

Jeg tror det også er med og fjerner det gamle motsetningsforholdet mellom protestanter og katolikker. Der vi overnattet i Lublin bor det noen som restaurerer gammel kirkekunst. Den søndagskvelden vi var der, hadde de, som vanlig, kveldsmesse i det vakre kapellet sitt. Jeg gikk inn og var med dem. Det satte de tydeligvis stor pris på. Etterpå fikk jeg en fin

samtale med lederen for dette verkstedet.

— Var forretningene like tomme som før?

— Vi så mange tomme forretninger. Men det var noen som hadde en del varer nå. Jeg så klær i flere butikker og butikker med matvarer av forskjellige slag. Det er fritt salg av brød, men smør, ost og kaffe og annet er på rasjoneringskort. Det er de som ikke har anledning til å tjene penger som har det vanskeligst og lider nød.

— Hvordan var det med trafikken?

— Det var mer trafikk på gater og veier nå enn da jeg var der før jul. Det var kjøretøyer av alle slag, fra lastebiler og til de bitte små polsk-produserte Fiatene, mange av det polske bilmerket Poloneze og noen få av utenlandsk merke. De bruker også veldig mye hestetransport.

De polske bøndene var så vidt begynt med våronna.

Det var politikontroll inn og ut av alle byer og tettsteder. Men som regel skulle de bare se pass og visum.

Nytt denne gangen var at vi ikke bare fikk reduksjon på fergebilletten, men gikk gratis. «Billetten blir betalt av den polske staten», sa de på fergekontoret i Ystad..

Polen trenger fortsatt vår hjelp, men bønnens vei er den raskeste og sikreste.

Troens Bevis

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen *a/s*

Ullevålsvn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

Vi kommer i konferanse

Ordner alt

Egen parkeringsplass

ESQUIVEL SKAL TALE VED KIRKEDAGENE I TRONDHEIM

Trondheim (KIT) Hvis myndighetene i Argentina gir ham tillatelse til å forlate landet, vil Nobelpristakeren *Adolfo Perez Esquivel* bli en sentral gjest og taler ved kirkedagene i Trondheim i år. Esquivel, som er invitert til å tale til de 2—3000 deltakere fra forskjellige deler av Den norske kirke om sitt kristne kall og menneskerettighetene, har lovet at han vil gjøre alt for å komme.

Andre gjester som er invitert til å ta del i kirkedagene, som finner sted fra den 7. til den 11. juli, er representanter for de nordiske kirkene, Kirkenes Verdensråd og Den lutherske verdensføderasjon. *Kong Olav V* er invitert til å overvære høymessen i Domkirken i Trondheim.

Støttet av Det norske kirkeråd og forberedt av en komité med biskop *Kyrre Bremer* som formann, vil de norske kirkedager spenne fra gudstjenester til kabareter, fra bibeltimer til fotballkamper, fra spørsmål om den karismatiske bevegelse og misjon til nedrustning og menneskerettighetsarbeid. Foruten gudstjenester, møter og bibeltimer og andre fellesarrangementer, kan deltakerne velge mellom 30 forskjellige grupper eller seminarer.

Tema for denne anledning, hvor folk fra både de offisielle ledd og de frivillige organisasjoner innenfor Den norske kirke har satt hverandre stevne blir: «*Jeg vil gi dere fremtid og håp!*» — *Pastor Eyvind Skeie*, prest og dikter, har for denne anledning skrevet et skuespill, «*Jeremias*», som det er meningen skal oppføres i Domkirken. Det er basert på den middelalderlige kirkespilltradisjon. Skuespillet viser profeten, som står som forkynner i en situasjon, hvor livet blir truet av fiender utenfor bymuren. Det er meningen gjennom skuespillet å peke på forkynnelsen av det kristne håp i en atomtid.

«*Jeremias* blir et bilde på selve Kristus, når han i all sin lidelse forkynner dommen, på samme måte som det ofte var tilfelle i de gamle myste-

NORDISK FREDSMØTE VIL SAMLE 50 000 DELTAKERE

Av HAKON HOLTAN

Gøteborg-biskopen, Bertil Gärtner, er blant de som står i spissen for et omfattende nordisk fredsmøte i Gøteborg 15. mai. Han regner med at møtet vil samle hele 50 000 deltakere.

— Dette skal være et fredsmøte som er fullstendig partipolitisk uavhengig. Ingen skal kunne stemple dette møtet som verken Moskva-vennlig eller pro-amerikansk, sier biskop Bertil Gärtner til Vårt Land.

— Fredsmøtet kommer igang som et resultat av et fredsopprop som kjente gøteborgere har underskrevet.

— Underskriverne viser noe av bredden i dette tiltaket. Her har alt fra fotballspiller og formann i metallarbeiderforbundet til sosialdemokratiske politikere og biskop gått sammen omkring ett felles mål: Fred, sier Gärtner.

Storarrangementet i Gøteborg 15. mai skal samles under parolen «*En kjernevåpenfri Norden og et kjernevåpenfritt Europa*».

De konkrete planene er foreløpig ikke ferdige, men biskop Gärtner sier at såvel Alva Myrdal som Willy Brandt er blitt forespurt om å delta som talere på kveldsmøte i Gøteborgs storsal, Scandinavium. Det er også planer om å trekke kjente artister fra USA til dette arrangementet.

Allerede nå er det klart at det kommer busslaster med deltakere fra hovedstedene i Norden. Det blir demonstrasjonstog av en størrelse som man nesten ikke har sett maken til, lover Gärtner.

Fredsbevegelsen er blitt mistenkeliggjort ved at den stemples som venstrevridd o.s.v. I Gøteborg 15. mai skal vi imidlertid vise hva de vanlige grasrotmenneskene mener om krig og fred. Fredsbevegelsen er selvfølgelig hjertelig velkommen til å delta, men den skal ikke dominere eller bestemme. Her er det de vanlige menneskers røst som skal høres, og hva er ikke da mer naturlig enn at kirken deltar aktivt, sier biskop Gärtner.

— Har kirken engasjert seg for lite i disse spørsmålene? . . .

— Til nå har nok kirken det. Men kirken har ikke lov til å sitte med hendene i fanget. Den må delta aktivt for å skape fred og for å få bort atomvåpnene. Kirken må være med når folket reiser seg og krever fred, slår biskop Gärtner fast. Vårt Land

riesspill i middelalderen», sier *Eyvind Skeie*. Det arbeides for å få profesjonelle kunstnere og regissører til å hjelpe med skuespillet. For ikke så lenge siden fikk Trøndelag Teater ikke lov til av det lokale menighetsråd å oppføre T. S. Elliots «*Mord i Katedralen*» og en ballett skrevet på grunnlag av Sigrid Undsets «*Kristin Lavransdatter*» i Domkirken i Trondheim.

«*Jeremias*» vil bli ledsaget av musikk komponert direkte for anledningen av *Trond Kvermo*. Den ledsagen- de sang fremføres av *Nordstranda Kir-*

kekor, Oslo, som for tiden regnes blant de beste i Norge.

«*Strengen er av Gull*», vil bli en annen kulturbegivenhet ved dette års kirkedager i Trondheim. Det er også skrevet av *pastor Skeie* i samarbeide med musikeren *Sigvald Tveit*. Det er en kabaret som tar sitt utgangspunkt i den danske salmedikter N. F. S. Grundtvig.

Dette års kirkedager er nummer to i rekken av denne art i Norge. Det var 2000 deltakere ved en lignende begivenhet i landets fremste katedralby i 1977.

Ny livskraft i den ortodokse kirke i Finland

Søndag 10. mai 1981 kunne man i Den Hellige Treenighets kirke i Outokumpu nær Nye-Valamo kloster i Finland oppleve en særegen vigilie som varte hele natten. Bortsett fra påskenattsmessen, som er meget lang, feires i dag svært sjelden slike usedvanlig lange messer. Et unntak er klostersonnen på Mount Athos i det nordlige Grekenland. (Jfr. Cavarinos: *The Holy Mountain*, St. Olav bokhandel).

Idéen bak dette å holde en allnatts vigilie i den eldgamle stil sprang ut fra det teologiske seminar i Kuopio, den gamle hovedstad i Finland. Tanken ble møtt med entusiasme fra de ortodokse studenters union i Finland.

Erkebiskop Paul (finsk Paavali, med tittel Erkebiskop av Karelen og hele Finland) godkjente forberedelsene og gjennomføringen av denne spesielle vigilie.

Så begynte et omhyggelig forberedelsesarbeide. Mange tekster måtte først oversettes fra gresk, og gamle sanger måtte velges ut og tilpasses kor og menighet. Spesielt må nevnes domprost Matti Sidorov ved St. Nicholas-katedralen i Kuopio. Han er lærer i liturgikk, og har nedlagt et stort arbeid i dette.

Allerede lørdag 9. mai kom folk fra hele Finland, fra Helsinki, Kuopio, Turku, Tampere, Joensuu — —.

Fader Matti Sidorov orienterte om vigiliens innhold og fremførelse. Blant annet har begrepet «dag» i en liturgisk tekst gjerne symbolsk betydning.

I det hele tatt inneholder ofte orto-

dokse liturgitekster billedspråk og allusjoner som har sin opprinnelse hos kirkefedrene, og det skal øving til for å fatte meningen.

En annen interessant ting er at de ortodokse ofte har en oppfatning av natten, som er verd å observere. Rett nok er natten hvilens tid. Men det ortodokse døgn begynner ikke om morgenen som hos oss, men om kvelden før. Således vil det liturgiske døgn berøre to datoer, noe som er forvirrende for den som ikke kjenner årsaken.

Natten er forberedelsen til neste dag. Og når vesperen utvides til en allnattsgudstjeneste, gjenspeiles dermed virkelighetens cyklus. Dagscyklus gjenspeiler vår virkelighet. Liturgien gjenspeiler Guds virkelighet. I gudstjenestens realisme oppleves menneskets innerste streben etter å bli forenet med Gud i hellighet.

Det skrives at «Den lange liturgien ble avsluttet med at alle uten unntakelse mottok den Hellige Kommunion. Det var en stille glede over ansketene til disse unge mennesker som møtte frem langveis fra til denne særegne gudstjeneste. En enestående åndelig jubel fylte kirken».

Slik kan vi oppleve at Kirken i vår hektiske tid kan fornye seg. Mennesker tar tid til å være i Herrens hus. Det som skjer i Finland i dag, er noe vi skal følge med interesse — og glede.

Svein Atland

MINNESMERKE OVER APOSTELEN PETERS HUS

Bergen (NØP) Etter 13 års utgravninger ved to arkeologer fra Jerusalem, på det stedet hvor byen Capernaum en gang lå, har en katolsk organisasjon fått tillatelse av israelske myndigheter til å reise et minnesmerke ved ruinene av apostelen Simon Peters hus.

En av arkeologene, fader Corbo, melder at gruppen av vitenskapsmenn

har avdekket en åttekantet basilika, som sannsynligvis ble bygd i den første halvdel av det femte århundre over restene av apostelens hus. Arbeidet med å få reist minnesmerket starter senere i år. Jesus hadde den lille landsbyen Capernaum som sitt tilholdssted mens han virket i Galilea. Han bodde i huset hos Peter.

Stedet skal derfor angivelig være det stedet i Det hellige land hvor Han gjorde flest undere. I følge *Associated Christian Press Bulletin*, hevder arkeologene å ha funnet sikre bevis på at denne plassen har vært et sted for tilbedelse for folk som bodde i Capernaum fra det første til det fjerde århundre.

DET PERMANENTE DIAKONAT I VERDEN

Den 1.1.81 var der 7.160 permanente diakoner i verden: 90 % gifte og mere end 90 % med en civil beskæftigelse.

Afrika: 109 (1,5 %), deraf 27 i Cameroun og 50 i Syd-Afrika.

Nordamerika: 4820 (67,3 %) deraf 220 i Canada og 4600 i USA (bispedømmet Chicago: mere end 300, 8 bispedømmer: mere end 100).

Sydamerika: 767 (10,7 %), deraf Argentina 24, Brasilien 270, Den Dominikanske Republik 27, Colombia 35, Mexico 23, Nicaragua 13, Peru 35, Puerto Rico 44, Venezuela 26 osv.

Asien: 49 (0,7 %).

Australien: 60 (0,8 %).

Europa: 1355 (19 %), deraf Belgien 200, Vesttyskland 680, DDR 35, Frankrig 101, England 60, Italien 150, Jugoslaven 3, Holland 10, Østrig 100, Schweiz 6, Spanien 6, Tyrkiet 3, Portugal 1

— — — og nu 1 i Finland, 1 i Danmark og 6 i Sverige.

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Wesselsgt. 3 (indre gård) - Oslo 1

Telefon
(02) 33 36 24
33 55 25

Telegr.adr.:
Rustfriknut

BISKOP GRAN, som har 25 års prestejubileum 21. mai, har uttrykt ønske om å feire dagen sammen med representanter for menighetene i OKB på det årvisse stevne på Mariaholm 13. juni.

PATER JOHAN CASTRICUM O.F.M.

har vært prest i fransiskanerordenen i 40 år. Det er lang tid, og erfaringene er mange. Det er ikke minst derfor at biskop Gran ba pater Castricum om å være med å lede Oslo Katolske Bispedømme. Svært mange ville vel ha svart nei til et så enormt ansvar, for en ting er å sitte som sogneprest i et større eller mindre sogn, noe helt annet er å være den som springer inn og må ta beslutninger på biskopens vegne.

Ofte tenker man vel ikke på det, men en vesentlig del av det å være fransiskaner er å si ja når det blir kalt. Videre kan man si det slik, at noe av det den hellige Frans pekte på meget sterkt var at hans brødre først og fremst sto i den lokale biskops tjeneste.

I nåtiden innebærer dette ofte at man må begrave seg i det byråkratiske mylder og papirveldets besværligheter. Det forhindrer ikke at når man har ærende i bispegården i Akersveien, møter man et stort smil og en buldrende stemme som umiskjennelig røper nederlandsk opprinnelse. Man er i hvert fall ikke i tvil om hvem man har med å gjøre, når man støter på Johan Castricum.

Munkekutten har han ganske visst «hengt på dør», som Luther uttrykker seg, dress er vel også mer «solidarisk» sett fra et fransiskansk perspektiv, og solidariteten er vel noe av det som i særdeleshet preger og har preget mindrebrødrene, ikke minst her til lands.

Her er det ikke de kanoniske studier som er det primære, men det varme smil fra menneske til menneske.

Pater Castricum har gått i en god, men sikkert også trang skole, han har nemlig fremfor noen stått i menighets-

arbeidet. Det er få prester som får sin livsdrøm oppfylt i dag. Selvfølgelig kan man si at prestens livsdrøm kan være så mangt, men enhver som melder seg på de barrikader drømmer ikke alene om å stride troens gode strid og vinne sjeler til Herrens vingård, men alle som en drømmer de om de store umuligheters umuligheter, om ikke JEG skulle få lov til å være den som!

— Jo, pater Castricum var en av de som var utvalgt til det umulige, og hans drøm står der i den skinnbarlige sten.

Den store røde bygning på Enerhaugen med sine merkelige forjettende kroker, hvor lyset spiller så rart, vitner om at de som har sin rot her, og ikke minst det arbeide som daglig utgår herfra, har sin opprinnelse i noe som ikke kan favnes med hender.

Johan Castricum forsto dette da han valgte den uttrykksform for den nye St. Hallvard kirke, som står i nåtiden, men med fortidens styrke og kraft og som peker mot fremtidens uløste oppgaver.

En slik oppgave kan mer enn slå en mann ihjel, og etter sigende var oppgaven heller ikke problemfri, men det er livet i Guds rike aldri, og slett ikke for Vårherres små gjøglere.

Det var vel den hellige Frans' særegne pedagogikk som nettopp løste oppgaver og savn, som grunnes på umuligheter, noe man visstnok ganske fort erfarer hvis man har med fransiskanere å gjøre. — Pater Castricums rungende stemme er mer enn et rungende malm. Det er en uttrykksmåte, og det er en uttrykksmåte som på den ene side får sarte sjeler til å fare i et musehull, på den annen side får den selvsamme sjel til nysgjerrig å stikke hodet frem igjen

og si: «Hva var det egentlig han sa?»

Og det han sa, det var mangt og meget, men alt sammen munner det ut i det evig fransiskanske: **FRED OG ALT GODT!** — Det er den fremstrakte hånds politikk, og ikke minst ut i fra dette er det vel vår ærbødige plikt å gjennmæle: **AD MULTOS ANNOS FRATER.**

PUERHUMILIUS

NYTT FORLAG VIL ØKE FORSTÅELSEN FOR FREMMEDARBEIDERENES KULTUR

Alterra forlag er et nytt forlag som vil utgi bøker for å øke forståelsen mellom nordmenn og fremmedarbeidere. Mannen bak tiltaket er Kyriakos Chrysostomidis, opprinnelig fra Hellas, men med mange år bak seg i Norge.

Om tanken bak bøkene sier Chrysostomidis: «Det er viktig for nordmenn å oppdage de verdifulle trekene ved innvandrernes levesett, kunst og kultur, ikke bare de negative sidene som så lett forbindes med fremmedarbeideren.

Respekten for en kultur kan bare bygges på kjennskap til den.»

I den anledning vil Alterra forlag gi ut en serie med høyverdig litteratur i to-språklige utgaver — på orinalspråket og på norsk. I tillegg til å gi nordmenn del i disse kulturenes litteratur, vil bøkene også kunne avhjelpe noe av det kulturelle og språklige vakuemet som innvandrene og deres barn ofte kan havne i.

Også i undervisningsøyemed vil slike bøker kunne ha betydning, sier Chrysostomidis. Språkundervisningen for innvandrere er ensidig bygget på norsk-undervisning og kulturelle og andre kommunikasjonsproblemer oppstår lett. To-språklige hjelpemidler kan bidra til å overkomme disse problemene.

Først ute i serien er landsmannen Georgis Seferis, poet og Nobel-prisvinner fra 1963. Det er hans hovedverk, Mytisk fortelling, som i Kyriakos Chrysostomidis' gjendiktning nå for første gang foreligger på et nordisk språk. Det var denne samlingen som ga Serifis hans ledende posisjon i Hellas, og som dannet skole for

Den nordiske valfart til Lourdes

24. juni ttil 1. juli 1982

8 dagers flyreise med fuld pension

Pris: Kastrop—Lourdes, tur/retur, på hotel d.kr. 3.200,—
Særpris for syge og handicappede på «Accueil» . . d.kr. 2.800,—

Læger, sygeplejersker, samaritter medfølger.

Valfartspræst: Pater Per WAAGØ, O.M.I.

VALFARTSKOMITEEN, Barsehøj 25, DK. 2900 HELLERUP.

diktere der. Her forenes en moderne språkform med den avbalanserte klassiske uttrykksformen, og mytologien gir diktene en «ramme» rundt beskrivelsen av aktuelle hendelser.

Den neste boka i serien vil bli «Stå opp, sol», en barnebok av den kjente tyrkiske forfatteren Aziz Nesin. Alteras serie er et dristig, men viktig kulturpolitisk eksperiment som en får håpe at myndighetene vil innse betydningen av.

STATSKIRKEN OG DET SAMFUNN SOM OMGIR DEN

Kirken har i moderne tid på mange måter erkjent at den som organisasjon ikke lenger er en «fra evighet» uforanderlig mekanisme, som står på toppen av samfunnsstigen og dirigerer og veileder de fortapte får. Kirken er meget annet. Det er et faktum at den er underkastet de samme foranderlighetens lover som andre institusjoner og organisasjoner i det menneskelige samfunn. Det gjelder frikirker såvel som statskirker, menighet, samfunn, såvel som folkekirker.

At kristendom og kirke er sterkt forbundet med det menneskelige samfunn som omgir den, er i særdeleshet et faktum i Norge. Påstanden om at Norge er et kristent land er ikke helt gal, i hvert fall hvis man tar de ytre faktorer i betraktning, og man ser de organisasjoner som man i tusen år har bygget opp.

Norge har, som flere andre land i Nordeuropa, en statsautorisert kirkelig organisasjon. Selv fra frikirkelig hold kan det medgis at det på mange måter har vært en fordel for kristendommen her i Norden, at det statskirkelige system trass i mange negative perspektiver har vært i stand til å formidle en kultur som sannsynligvis ville ha gått til grunne i tidenes omskiftelser, hvis man ikke hadde bevart dette systemet. Alene dette moment innebærer at den nordiske kirke gjennom tidene har undergått forandringens lover. For uten tilpasningens kunst kan en statsautorisert

Mange av våre katolske prester i Norge er ved å bli eldre. Flere er allerede på pensjon, langt de fleste er over 50 år. Det må sies at det er avløsere på vei. Vi har flere unge teologer under utdanning ved læreanstalter både i Norge og andre steder i verden, men det er allikevel grunn til å tenke lenger ut i fremtiden.

Å utdanne en prest, eller ikke å forglemme ordensfolk, tar lang tid. Man kan ikke på noen måte regne med en utdanningsperiode under en seks syv år etter artium. Så skal man kanskje i fremtiden også regne med en viss praksis eller innføringsperiode, hvor de erhvervede kunnskaper skal forsøkes omsatt til virkeligheten. Et annet moment er også det, at det ikke alltid er sikkert at fordi et visst antall studerende har meldt seg til utdanning og kanskje også har kommet godt i gang med studiene, i det hele tatt gjennomfører disse.

En presteutdanning i dag er krevende. Ikke bare intellektuelt, men også på det område som kanskje skinner minst igjennom for utenforstående, nemlig det åndelige liv. — Det teologiske studium tiltrekker flere og flere, også blant vår katolske ungdom, men kravene som stilles med hensyn til både sproglig og akademisk erfaring, og ikke minst evne til å kunne tilpasse seg et ofte snevert miljø, er ikke alltid lette å oppfylle.

De eldre katolske prester i Norge er klar over dette fremfor noen, og de mener derfor at det er på tide at man får gjennomdrøftet hele kallsproblematikken i de norske katolske bispedømmer.

Presterådet i OKB mener også at denne problematikk bør overveies av legfolk. Det er tross alt legfolk som engang i tiden skal betjenes av fremtidens katolske prester, og man bør derfor i det minste ta stilling til spørsmålet. Dette ikke minst fordi fremtiden nok på flere områder enn nå kommer til å stå i legfolkets tegn, bl. a. med hensyn til den katolske diakoni, katekesen, m. m.

Presterådet har derfor henvendt seg til Legmannsrådet i OKB og anmodet om at denne problematikk blir tatt opp på et vår- eller høstmøte i Legmannsrådets regi. Fra Legmannsrådets side ser det for tiden ut til å bli vanskelig å fastsette noe eksakt med hensyn til denne viktige sak. Man har imidlertid bedt et par medlemmer av Legmannsrådet om nærmere å undersøke mulighetene for et offisielt møte i Oslo vedrørende denne kallsproblematikken. S. R.

kirke som man har hatt den her i Norden ikke overleve.

Dette tema er blitt behandlet i en bok som har kommet ut på Universitetsforlaget i høst. Det er en samling artikler som anlegger kirkehistoriske og sosiologiske synspunkter på Den norske kirke i tiden etter 1945.

Boken er en samling innlegg av forskjellige samfunnsvitere og kirkehistorikere som forsøker å trenge inn i problemet vedrørende forholdet mellom Den norske kirke og det samfunn som omgir den. At forholdet ikke er konfliktfritt og heller aldri har vært det, legges det heller ikke skjul på.

At både kirken og staten har søkt nye tilknytningspunkter har sikkert vært en nødvendighet for at motsetningene ikke skulle få større omfang enn tilfelle er i den pågjeldende periode.

Det er en interessant liten bok som man bør akte på ettersom utviklingen i forholdet stat - kirke skrider frem.

Boken har ingen konklusjon, men

gir mer uttrykk for en rekke selvstendige synspunkter på ulike temaer. Den er forsynt med et utmerket noteapparat.

Svend Aage Rasmussen

Statskirke i Etterkrigssamfunn, kirkehistoriske og sosiologiske synspunkter på Den norske kirke etter 1945.

Redaksjon: Knut Lundeby og Ingun Montgomery.

Universitetsforlaget 1981, 136 sider.

PLANENE FOR PAVEBESØK TIL POLEN BLIR VAGERE

Roma/Warszawa (KN) Fra offisielt kirkelig hold både i Polen og i Vatikanet fastholdes det fremdeles at paven akter å besøke Polen. Paven selv har nylig sagt at nådebildet i Jasna Gora var 600 år gammelt, mens problemene nå bare er noen måneder gamle — dvs. at jubiléet var så viktig at han uansett ville reise.

Sekretæren for den polske bispekonferanse, hjelpebiskop Bronislaw Dabrowski, sa nylig at det ikke var kommet

noen signaler fra myndighetene i Polen om at innbydelsen til paven ikke stod ved lag.

Derimot er tidspunktet for besøket begynt å bli vagere. Mens det hele tiden har vært snakk om den 26. august i år — 600-årsdagen for Mariabildets ankomst til Polen, antyder nå biskop Dabrowski at besøket vil finne sted en gang mellom august 1982 og september 1983.

Den 12. september 1983 er det nemlig 300 år siden et slag i Østerrike, da polakkene var med på å slå tilbake tyrkerne.

FASTE I PROTEST

Bergen (NØP) Forskjellige grupper har i begynnelsen av mars startet protestaksjoner i katedraler i Afrika og Latin-Amerika. I Cape Town har Nyan-

ga busk-negere okkupert den anglikanske katedralen i byen for å faste og be «for å få slutt på at vi blir trakassert og behandlet som dyr. Vi har forsøkt å gjøre myndighetene oppmerksomme på våre ønsker, men uten suksess», sier de i en uttalelse.

«Vi kom fredelig og ble møtt med vold og fengsling». «Vi forsøkte å forhandle og ble møtt med deportasjon til områder med matmangel», sier de. «Vi ba kirkeledere om å forhandle på våre vegne, men dem hørte heller ingen på. Vi har forsøkt alt. Vi er desperate og derfor har vi bestemt oss for å faste og be til vi blir hørt».

I Cochabamba, Bolivia, har 300 familieoverhoder begynt en faste i byens romersk-katolske katedral for å få økonomisk støtte til å sende barna sine til universiteter i utlandet. Bolivias finansminister sier at landet ikke har midler til å importere nok mat og medisin, og det betyr også at det ikke er penger til å sende noen utenlands. Han foreslår at studentene tar arbeid i det landet hvor de vil studere for å finansiere studiet eller at de kommer hjem og studerer.

(EPS)

EVANGELISKE ORGANISASJONER ØNSKER ENDRING I USA'S POLITIKK

Bergen (NØP) Generalforsamlingen i den Evangeliske utviklingsorganisasjonen i Nicaragua, CEPAD, gir i et hyrdebrev til kirkene i USA uttrykk for «sorg» på grunn av den «krigs-lignende, intolerante og arrogante innstillingen myndighetene i USA viser i sitt forhold til Nicaragua».

CEPAD støttes av 30 menigheter og organisasjoner, bl. a. baptister, mennoniter, morovianere, pinsevenner og anglikanske grupper, og ble dannet etter jordskjelv-katastrofen i 1972.

I brevet heter det at man «med forferdelse ser» en hel rekke handlinger som har skadet folket i Nicaragua siden den nye administrasjonen overtok i USA. Det blir vist til tre tilfeller hvor USA har trukket tilbake eller nedlagt veto mot økonomisk støtte til landet. «Landet vårt var bankrott etter at Somoza-familien hadde ødelagt økonomien. Resultatet av dette er at vi trenger hjelp for å oppnå de målene vi har for rettferdighet og frihet for innbyggerne i Nicaragua».

Brevet fra CEPAD beklager også «moralen, og den direkte støtten som den amerikanske regjeringen har gitt og fortsatt gir til grupper som har det som sin uttalte hensikt å styrte vår regjering og hindre regjeringen i å gjennomføre sitt program, et program som vil være til det beste for en majoritet av befolkningen».

Kristne i USA blir oppfordret til å påvirke sin regjering «så den aggressive politikken mot Nicaragua endres, og at man heller arbeider for å oppnå rettferdighet». De ber også: «gå i forbønn hos vår Himmelske Far for folket i Nicaragua, for landets regjering og for oss kristne som har hatt mulighetene til å forme skjebnen for vårt land». (EPS).

A/S NORSKE SHELL

FYRINGSOLJE

Leverandør til de fleste
katolske institusjoner
i Norge

Ved bestilling av olje:

02-19 12 00 - Service 02-19 12 20

VIL HANS KÜNG BLI TATT TIL NÅDE IGJEN?

Bergen (NØP/KD) Pave Johannes Paul II er villig til å møte den omstridte og til slutt avsatte tyske teologiprofessor Hans Küng. Hensikten med dette utspillet er å få stillet i bero den debatt som har pågått omkring den teologi professoren forfekter, og som førte til at han ble fratatt sitt offisielle læreembæde..

Hans Küng, som likevel stadig underviser ved universitetet i Tübingen, sier at han er villig til å møte paven og til å lage en klargjørende tekst om sine kontroversielle lærepunkter.

Blant de spørsmål som skal klargjøres er Küngs syn på pavens ufeilbarlighet, biskopenes tradisjonelle autoritet og kravet om sølibatært liv for prester. Küng skal om kort tid møte andre katolske liberale teologer for å gjøre klar den teksten Vatikanet har krevet, og sier i en uttalelse at han ikke er villig til noen «blind underkastelse» for ortodokse synspunkter.

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialog messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i> Akersveien 1 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lørd.: sønd.: (eng)	14.00 9.30 19.00	— 11.00 —
<i>St. Hallvard kirke</i> , Franskanerne, Enerhaugt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villars kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		9.00	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 21 23 55		9.00	11.00
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	lørd.: sønd.:	18.30 8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	lørd.: sønd.:	19.00 9.00	11.00
<i>Vår Frue Kirke</i> , Helleveien	sønd.:	9.30	
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelenstg. 1, tlf. 83 20 19	lørd.: sønd.:	13.00 8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		9.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfjinn kirke</i> , Torvg. 113, tlf. 23 751	lørd.: sønd.:	18.00	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 23 195			11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381		9.00	11.00
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lørd.: sønd.:	18.00	11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken</i> , Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550	lørd.: sønd.:	18.00	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magna kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.00	10.30
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038		—	17.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverregt. 26, tlf. 50 793	lørd.:	18.00	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35		19.00	10.45
<i>Eikeli kirke</i> , Veståsen 20, tlf. 24 25 69		9.15	10.30
STAVANGER: <i>St. Svitbuns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	lørd.:	17.00	
Søndag kl. 18.00 dialogmesse på fransk	sønd.:	8.30 9.30	11.00
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949			11.00
VOSS: <i>St. Olavs kapell</i> Finne, tlf. 12 510			Efter avtale
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården, tlf. 21 214		9.00	11.00
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670		6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779			11.00
LEVANGER: <i>St. Torfjinn kirke</i> og <i>St. Eystens sykehjem</i> , Jernbanegt. 29			11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467			11.00
ALESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558	lørd.: sønd.:	17.00 8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Stor- gt. 9A. Sogneprestens tlf. 84 277	lørd.: sønd.:	19.00	11.00
<i>St. Elisabethsatrene</i> , Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.:	8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447		19.00	11.00
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	lørd.: sønd.:	15.00	10.30
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken</i> , Håreksgt. 82			18.30
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072			Efter avtale

KATOLIKKER I POLEN

TRENGER DIN HJELP

Giro 20 20881

R. I. P.

Min inderlig kjære mann, vår
umistelige pappa, vår kjære bror,
svoger og onkel

JENS JØRGENSEN

sovnet stille inn i dag.

Stille var din ferd i livet.

Stille sov du inn.

Fred i hjertet, fred på jorden
var ditt milde sinn.

Fredrikstad 25. mars 1982

Grethe, hustru
Gjertrud, datter
Øvrige familie

Han anbefales til de troendes
forbønn.

REKORDUNDERSKUDD I VATIKANSTATEN

Bergen (NØP/KD) Budsjettet for Va-
tikanstaten for 1982 er nå gjort kjent,
og sentraladministrasjonen legger opp
til et underskudd på ca 180 millioner
norske kroner. Også fjorårets budsjett
var laget med underskudd, men dette
ble sanert takket være en større gave-
inntekt fra katolske nasjonalkirker over
hele verden. Underskuddet skyldes først
og fremst at Den romersk-katolske kir-
ke trapper opp aktiviteten, samtidig som
inflasjonen i Italia på 20 % årlig for-
verrer Vatikanets økonomi.

Statssekretær Casaroli har på Vati-
kanstatens vegne takket for bidragene
som er kommet etter gjentatte appeller
fra paven. Også kirken i de fattigere
delene i verden har vært med på å fjer-
ne fjorårets underskudd.

DEMONSTRANTER HINDRET ENGELSK ERKEBISKOP I Å TALE I KIRKE

Bergen (NØP) Erkebiskopen av Can-
terbury, dr. Robert Runcie, måtte gi opp
sitt forsøk på å preke i en kirke i Liver-
pool da demonstranter mot pavens be-
søk i England til sommeren laget bråk

LUTHERSKE PRESTER ARRESTERT UNDER KJERNEVÅPEN- DEMONSTRASJON

Bergen (NØP) To prester fra
Den lutherske kirken i Amerika
(LCA) ble for en tid siden
arrestert for «med hensikt» og
«ondskapsfullt» å ha blokkert
inngangen til Lawrence Liver-
more laboratoriet i California.

Laboratoriet, som har rundt
7000 ansatte, driver med forsk-
ning og utvikling av kjerne-
fysiske våpen. Nesten 170 av
de 400 demonstrantene som var
med ble arrestert.

I forhørsretten uttalte pastor
Earl S. Johnson fra LCA at
han ikke vil si seg skyldig i å
ha vært ondskapsfull. Hans
oppførsel var ikke ondskaps-
full sammenliknet med det som
foregår inne i laboratoriet, men-
te han.

Pastor Johnson og hans kol-
lega, pastor John G. Lemnitzer
ble anholdt av sikkerhetsvakter
rundt 11 sekunder etter at de
hadde knelt ned, holdt opp små
hjemmelagede kors og bedt ved
inngangen til «US Department
of Energy»-laboratoriet, som
ligger åtte mil øst for San Fran-
cisco. Johnson mente at det var
«profetisk» at vaktene beslagla
korsene som «våpen». (EPS).

under gudstjenesten. Kirken var full av
mennesker som ropte «Judas» og «du
kommer aldri til Himmelen» mot erke-
biskopen.

Også utenfor kirken var det samlet
flere hundre demonstranter med trans-
paranter og med slagord mot pavebe-
søket og mot erkebiskopen.

Demonstrantene hevdet at pavebesø-
ket ville skape forsterkede motsetninger
mellom katolikker og protestanter også
utenfor Nord-Irlands grenser.

SIGRID UNDSETS 100 ÅRS DAG

vil bli feiret på Lillehammer torsdag 20. mai (Kristi Himmelfartsdag).
Det skal holdes økumenisk gudstjeneste i Garmo kirke på Maihaugen
kl. 12.30, der bl. a. biskop Gran vil delta.

Menigheten på Hamar vil også gjerne markere dagen. Man er kommet
frem til søndag 5. september, da også biskop Gran har sagt seg villig
til å være med. Legmannsrådet anbefaler hermed dette initiativ fra
Hamar menighet.

THRONSEN & CO. A/S

Boktrykk - Offset - Repro

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo 1

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

«Lykkelige dager . . .

(Forts. fra side 6)

biten av julegrisen og all den andre slaktematen en gang mellom midnatt og daggry første juledag. Derfor har Thea satt frem persesylten og saue-lår, røkt renstunge og leverpostei, og selv Hans, som egentlig ikke skulde ha lov til å drikke kaffe, får en kopp i natt og tre dråper akevitt i glasset sitt, så han kan skåle og ønske gledelig jul enda en gang».

KIRKELIG FREDSTOPPMØTE I ISRAEL

Bergen (NØP/LWI) Jerusalem vil bli møteplass for religiøse toppledere dersom overhodet i Den anglikanske kirke, dr. Robert Runcie, får positiv respons på sin idé som han presenterte på en pressekonferanse under sin reise i Sveits nylig.

Han vil i første omgang invitere ti toppledere fra de største verdensreligionene. Hensikten med møtet skal være å utveksle tanker og å be sammen.

Runcie mener et slikt møte vil kunne komme til å prege det som er igjen av det 20. århundre og mener at det vil være av stor symbolsk betydning for verdensopinionen.

Jerusalem er valgt som møtested fordi flere av de største religionene i verden har en spesiell tilknytning til byen.

Runcie har ikke antydning noe om tidspunktet for et slikt møte, men han setter store forhåpninger til at møtet skal bli en virkelig representativ konferanse.

GRADUALESANGER v/pater Kulbach, pater Norheim og organist Rolf Østbye. I samlingen er bidragene ordnet etter kirkeåret. En del melodier er gregorianske. Utgitt november 1980. Liturgikommisjonen, kr. 28,—.

NORSK SALMEBOK. Forslag til felles salmebok for Den norske kirke. Universitetsforlaget 1981, kr. 20,—.

SALOMOS ODEN. Den äldsta kristna sångboken översatt och kommenterad av Per Beskow och Sten Hidal, kr. 55,50.

SÅNGER UR PSALTAREN. Med en efterskrift. Utgiven av Sixten Belfrage.

DET SKJULTE NÆRVÆR. Salmer og dikt av Svein Ellingsen, kr. 66,—.

DØDEN ER INGEN AVSKJED, antologi av religiøse dikt 1940—1979, av Odd Abrahamsen, kr. 50,—.

GRADUALE ROMANUM, Solesmes, kr. 155,50.

LIBER CANTUALIS, Solesmes, kr. 40,—.

Pavelige rundskriv:

LABOREM EXERCENS: On Human Work, kr. 15,25.

FAMILIARIS CONSORTIO, The Christian Family in the Modern World, kr. 25,50.

KATOLSKA KYRKAN I VÄRLDEN AV IDAG, om pavedømmets historie frem til den nåværende pave Johannes Paul II. Om den katolske kirkens stilling i verden i historisk perspektiv og slik den er idag. Kr. 75,50.

PA FEST HOS KRISTUS. MEDITATIONER OVER MÄSSAN, av Silja Walter — Alf Härdelin, kr. 52,—.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. (02) 20 72 48.

Åpent kl. 9—16, lørdager 10—14.

Torsdag 9—18.

BISKOPENE REGNER MED SAMTALE-PAUSE TIL I HØST

Paris/London/Bonn (KN) De polske katolske biskoper regner med en pause i samtalen mellom kirke og stat. Pausen vil muligens vare til høstparten, og skyldes at militærregimet er opptatt med å realisere sine politiske idéer. Men når Jaruzelski innser at disse idéer ikke kan virkeliggjøres, vil tiden være moden for nye, reelle samtaler med kirken.

For øyeblikket tror den polske kirke ikke at den kan megle mellom folket og myndighetene: Det består neppe noen mulighet til å få løslatt de internerte eller til å få opphevet krigsretten og tillatt Solidaritet igjen.

Men til høsten, mener kirkelige iakttagere, vil situasjonen ha forverret seg så mye at Jaruzelski vil være innstilt på kompromisser. Man tror også at soldatenes lojalitet til sine overordnede vil være så anstrengt at arméen ikke lenger er pålitelig. Dessuten regner kretser som står biskopene nær at den hemme-

lige organisering av Solidaritet vil være nådd så langt til høsten at regimet må anerkjenne organisasjonen i praksis.

Blant kirkens krav er at myndighetene vil tillate den katolske ukeavisen «Tygodnik Powszechny» igjen.

Til tross for samtalepausen, er ikke enhver kontakt mellom kirke og stat avbrutt. Den felles kirke-stat-kommisjon vil tre sammen jevnlig — selv om det ikke fører til konkrete resultater.

BISKOPER ØNSKER FREDLIG LØSNING PÅ FALKLANDS-KONFLIKTEN

London (KN) Lederen for den katolske kirke i England og Wales, kardinal George Basil Hume, har nylig gått inn for at konflikten mellom Storbritannia og Argentina om Falklandøyene blir løst på fredelig vis. Internasjonal rett og legitime nasjonale egeninteresser må respekteres, men bare i den grad det muliggjør en human og ublodig løsning på konflikten.

KARDINAL PERICLE FELICI DØD

Roma (KN) Kardinal Pericle Felici, prefekt for Vatikanets høyeste domstol, døde nylig under en religiøs seremoni i Foggia. Han ble 71 år.

Kardinal Felici, en av de mest sentrale personer i Vatikanet, har i den senere tid vært mest kjent som den som ledet revideringen av den katolske kirkes lovbook.

Pericle Felici ble født i Segni i Italia i 1911. Han ble presteviet i 1933 og bispeviet i 1960 av pave Johannes XXIII. Samme pave gjorde ham også til generalsekretær for det annet Vatikankonsil, som startet to år etter. Etter konsilet gjorde Paul VI ham til kardinal i 1967.

Etter Felicis død teller kardinalkollegiet 123 medlemmer, hvorav femten er over 80 år og derfor ikke kan delta ved pavevalg. Det finnes 63 europeiske, 36 amerikanske, tolv afrikanske, ti asiatiske og tre oceaniske kardinaler. Etter de regler Paul VI har fastlagt, kan det ikke være mer enn 120 kardinaler med valgrett. Pave Johannes Paul II kan derfor utnevne tolv nye kardinaler nå, dersom han skulle ønske det.

KIRKELIGE INITIATIVER IMOD ARBEJDSLØSHEDEN

Madrid (KIPA) - Ærkebispedømmet Madrid vil organisere en kamp mod arbejdsløsheden. Kardinal Tarancon, der er leder af ærkebispedømmet, har meddelt, at der skal dannes en særlig kommission og skabes fire fordelingscentre med dette formål.

Det er tanken, at man vil søge at bekæmpe arbejdsløsheden ved at støtte andelsforetagender og små virksomheder, der tenkes oprettet ved hjælp af kirkelige midler. Man forventer i kirkelige kredse, at sådanne initiativer kan virke inspirerende for andre kredse i samfundet.

I Spanien er der 2 millioner arbejdsløse; det er 14 pct. af befolkningen. Også andre bispedømmer i Spanien har derfor organiseret lignende projekter som ærkebispedømmet Madrid.

K. O.

VOKSENDÅP I INTERNERINGSLEIR

Warszawa (KN) Flere voksne har latt seg døpe i en av Polens interneringsleire. Det opplyste den katolske geistlige Tadeusz Fedorowicz i Warszawa nylig. Blant mange internerte er Bibelen populært lestoff, og i februar kunne en biskop konfirmere åtte voksne og døpe tre andre.

En voksende religiøs interesse blant ateister i 30-40 års alderen har vært registrert i Polen i et par år nå, mente pater Fedorowicz. Han trodde dette henger sammen med den religiøse fornyelse som pavebesøket førte til i juni 1979. Siden da har også antall kandidater til prestestudiet blitt tredoblet.

NYTT STORT MARIA-VALFARTSSTED

Mostar (KN) Medjugore i den jugoslaviske landsdel Hercegovina er et nytt Lourdes og et nytt Fatima, dvs. et nytt fremtidig stort Maria-valfartssted. Det sier kilder i Roma som ikke ønsker å bli identifisert. Det at kirken offisielt er meget tilbakeholden i sin vurdering av den påståtte Maria-åpenbaring i Medjugore i fjor sommer, er ikke uforståelig. I Lourdes i Frankrike tok det fire år før kirkens skepsis var overvunnet, og i Fatima i Portugal tok det 13 år.

Kirken i Jugoslavia går meget varsomt frem overfor tilfellet Medjugore. Biskop Pavao Zanic av Mostar nedsatte i februar en kommisjon av teologer, psykologer og andre vitenskapsmenn som skulle undersøke ektheten av de påståtte åpenbaringer. De katolske aviser har fått forbud mot å omtale saken. Alle opplysninger om hendelsene hemmeligstemmes av kirken.

Hittil skal det ha meldt seg 38 personer for kommisjonen som påstår at de skal være blitt helbredet på forbønn av Jomfru Maria. Deriblant en tidligere blind og en kvinne som skulle få benet amputert, men som nå har to sunne ben.

Den påståtte Maria-åpenbaringen fant sted den 24. juni ifjor. Da viste Maria seg for seks ungdommer i alderen 10 til 17 år — etter det som påstås «ganske alminnelige tenåringer, som man kan treffe overalt på gatene». Maria skal ha kalt seg selv «Fredens Dronning» og oppfordret til bønn og bot for freden. De seks ungdommene ble en tid holdt isolert av myndighetene og undersøkt av psykiatere.

Vår kilde i Roma hevder at de kommunistiske myndigheter i Hercegovina er urolig over den voksende religiositet, særlig blant de unge i Medjugore. Det har vært tilbudt flere dansetilstelninger og bedre kinoforestillinger for å holde de unge fra kirken, men uten hell. Sog-

R. I. P.

Vår kjære medsøster
SØSTER MARIE ROLFES

døde den 11. april i en alder av 83 år.

Den avdøde anbefales til de troendes forbønn.

St. Fransiskus søstrene

nepresten av Medjugore er dømt til tre års fengsel, og myndighetene har forsøkt å få den nye sogneprest til å sette en stopper for valfartene — uten hell. Han hverken kan eller vil.

BISKOPER ADVARER MOT KONFLIKT

Buenos Aires (KN) De argentinske biskoper har i et kommuniqué som de nylig har offentliggjort gitt uttrykk for sin dype uro over besettelsen av Falklandøyene. I kommuniquéet heter det at biskopene håper at alle de ansvarlige må handle med klokskap, vidsyn og med mot til å fremme en løsning som fremmer menneskehetens fredelige ko-eksistens.

ERKEBISKOP MED HELBREDENDE NÅDEGAVER?

Lusaka (KN) Den katolske erkebiskop Emmanuel Milingo av Zambias hovedstad Lusaka venter at Vatikanet snart offentliggjør resultatet av den undersøkelse det har gjennomført av hans helbredende virksomhet.

Erkebiskopen ledet populære møter der det skal ha skjedd helbredelser i fire år, inntil Vatikanet i 1977 ba ham stanse. På det siste møtet i 1977 deltok 50.000 mennesker.

Erkebiskopen synes det nå er på tide at Vatikanet enten opphever sitt forbud mot slike møter, eller forteller hvorfor forbudet skal bestå. Det er kjent at Vatikanet har sendt undersøkelseskommisjoner til Zambia i de senere år for å utforske helbredelsene. Erkebiskop Milingo kan tenke seg å be president Kenneth Kaunda avkreve Vatikanet en avklaring.

Latinens venner vs. Vatikanet

Roma (KN) Den katolske internasjonale organisasjonen «Una voce» og andre latin-venner er lite tilfreds med den religionssosiologiske undersøkelsen Vatikanets kongregasjon (departement) for sakramentene og gudstjenesten offentliggjorde i januar.

Undersøkelsen var en rundspørring i alle verdens bispedømmer om latinens stilling. Den ga tydelig inntrykk av at det latinske språk ikke spilte noen særlig rolle i liturgien, og at få katolikker savnet latinen og den gamle messeliturgi.

Nå har presidenten for den internasjonale Una-voce-føderasjon, dr. Eric M. de Saventhem, tatt til motmæle mot undersøkelsen i et åpent brev til Vatikanet. Han mener at Vatikanet har programmert inn det negative resultatet i måten det la opp undersøkelsen på, og at enkelte kjente fakta ganske enkelt er utelatt:

● Vatikan-insidere anslår at pavestaten har mottatt omtrent 600.000 petisjoner fra hele verden om bedre vern om latinen eller om å tillate den tridentinske messe, den som ble erstattet med en ny liturgi på 1960-tallet.

● Meningsmålingsinstitutter i mange land har fastslått en stor interesse for den latinske messe blant katolikene. Gallup i USA fant i 1977 at 64 prosent av katolikene der mente at den latinske messe i den gamle form burde tillates. — Allensbach i Vest-Tyskland fant i 1980 at 57 prosent av de katolikker som gikk regelmessig i kirken ønsket at den gamle messe skulle tillates.

● Formuleringen av spørsmålene i Vatikanets undersøkelse skal ha vært ledende. Det spørres etter om det finnes grupper som insisterer på den gamle messe på latin. Men det er kanskje flere som *kunne tenke seg* den tridentinske messe som et sideordnet tilbud enn de som stadig *maser og krever* det?

● Undersøkelsen ble foretatt blant biskoper. Og det er tydelig at enkelte biskoper enten har tatt lettvtint på besvarelsen eller kanskje ikke har så god kontakt med sine troende. I Vest-Tyskland bekreftet bare to biskoper at det fantes Lefebvre-grupper i deres bispedømme. Men slike grupper

finnes i det minste i ti bispedømmer.

Nå er det ikke slik at alle tilhengere av den latinske messe ønsker den gamle liturgi tilbake. Den nye liturgi kan også feires på latin — men undersøkelsen Vatikanet har gjennomført tyder på at latinen de fleste steder er trengt fullstendig ut av morsmålet.

ASKER OG BÆRUM KATOLSKE MENIGHET

arrangerer også i år

STEVNE på HOVEDØYA
KRISTI HIMMELFARTSDAG

den 20. mai

med HØYMESSÉ i RUINENE

og

PICNIC i det grønne.

LEKER for BARN og VOKSNE.

— — — —
Det vil bli annonsert i søndags-
bladene med nærmere opplys-
ninger.

ST. OLAV
Katolsk tidsskrift for
religion og kultur

Medarbeidere:

Svend Aage Rasmussen,
ansv.

Claes Tande
Aage Hauken, O.P.
Ester Milkalsen
Marit Flagestad

Redaksjonens adresse:

Akersveien 5, Oslo 1.
Redaktøren treffes best tors-
dager kl. 9—10, tlf. 20 27 35
(privat 032/53 373).

Ekspedisjon:

Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16,
lørdag 9—14. Tlf. 20 72 48.

Abonnement (direkte eller
gjennom postkontorene).
Kr. 110,— pr. år.
Før halvår kr. 55,—.
Utlandet utenfor Skandinavia
kr. 125,— pr. år.
Annonser 10 dager før
utgivelsesdagen.
24 numre årlig.
Postgiro 20 46 480.